

Research Paper

Measurement of welfare index and income inequality in urban and rural households in Khorasan Razavi province and its comparison with other provinces

Amir Moatabarroudi¹, Mohammad Ghorbani^{2*}, Alireza Hosseini³

1 Ph.D. student, Agricultural Economics, Ferdowsi University of Mashhad

2 Professor of Center for Remote Sensing and GIS Research, Shahid Beheshti University

3 Master of Urban Planning, Imam Reza International University

Received: 2024/04/05

Accepted: 2024-06-05

PP:88-107

Use your device to scan and read the article online

Keywords:

Amartyasen Social Welfare Index, Gini Coefficient, Average Real Household Expenditure.

Abstract

Introduction: Increasing prosperity and reducing poverty is one of the main goals of economic development programs in any country, and providing favorable conditions for the life of all sections of the society is one of the main duties of the economic policy makers of each country.

Materials and Method: In this study, the Gini coefficient has been used as a tool to measure the inequality of income distribution, as well as the real average income of households as components of the Amartyasen index.

Findings: The obtained results show that the Gini coefficient of the urban areas of Khorasan Razavi province has always fluctuated during the studied period, and it shows a better distribution of income among the urban households of the province relative to the country. The size of the Gini coefficient of the income distribution pattern of rural households indicates the absence of a specific plan to control this index.

Conclusion: Calculated indicators for income distribution, show that the economic policies applied with the aim of reducing income inequality were not successful and at the end of the study period, the index increased and did not improve.

Citation: Moatabarroudi A., Ghorbani M., Hosseini A. (2025). Measurement of welfare index and income inequality in urban and rural households in Khorasan Razavi province and its comparison with other provinces. Journal of Agricultural Economics Research. 17(1):88-107

*Corresponding author: Amir Moatabarroudi

Address: Department of Agricultural Economics, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Email: Moatabar@um.ac.ir

Extended Abstract

Introduction:

Throughout history, poverty and injustice have always been the bane of human societies, and the issue of justice, equality, and social welfare has been a socio-political issue before being an economic issue, meaning that the effects of its absence in society have been manifested in the form of political and social problems, and many of the economic problems stem from these inequalities in society.(3) Khorasan Razavi Province, with 6,434,501 peoples, is the most populous province in the country after Tehran, and with an area of 118,854 km, it is the fifth province in the country and has 34 cities.(12)

Material and Methods:

Various measures are used to measure income inequality, but in practice, researchers use three major indicators: the Gini coefficient, the Thiel index, and the Atkinson index. In this article, the most famous and most commonly used indicator of income inequality in terms of use in income distribution studies, namely the Gini coefficient and its related concepts, are used.(11)

Gini coefficient: One of the most common indicators of measuring income inequality in a society is the Gini coefficient. The Gini coefficient is a number between zero and one, where zero means a completely equal distribution of income or wealth and one means absolute inequality in distribution. There are different methods among researchers to calculate this index. One method is to sort the per capita income of households in ascending order, divide the data into equal groups, and then determine what percentage of the income of the society each group has allocated to itself. (1)

$$G = 1 - 2 \int_0^1 f(x)dx$$

$$G = 1 - \sum_{i=0}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)(p_{i+1} - p_i) \quad (1)$$

$$G = 1 - \frac{1}{N} \sum_{i=1}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)$$

G : Gini coefficient

yi: Cumulative percentage of household income

N : Number of income groups

Sen social welfare index: Before explaining the Sen social welfare function, it can be pointed out that, considering the relationship between welfare and some economic variables, such as how income is distributed or the preferences achieved by individuals, changes in individuals' welfare have a specific dependence on their income levels and the level of their desired attainment. As a result, some of the presented indicators of social welfare include indicators of income distribution inequality and some of the preferences. Acquired by individuals follow. However, the sen social welfare function,

proposed by Amartya Sen, an Indian economist and winner of the Nobel Prize in Economics in 1998, is the only social welfare function among other welfare functions that can have a quantitative expression of social welfare. In the sen social welfare index, social welfare is obtained from per capita income and the Gini coefficient.(15)

$$W = \mu(1 - G) \quad (2)$$

In the above formula, W is the average income, and G is the Gini coefficient. By presenting the age welfare index, it was determined that this index depends on two factors: the Gini coefficient as an index of income distribution and per capita income.

Findings:

The results show that the Gini coefficient of urban areas of Khorasan Razavi province has always fluctuated during the years 2012-2020, reaching 0.3369 at the end of the period. A comparison of the Gini coefficient of the province and the country shows that this coefficient in the province, except for 2017, is always lower than in urban areas of the country, indicating a better distribution of income among urban households in the province compared to the country. In rural areas, except for 2017, the value of this index in the country always shows a downward trend. The results of the statistical comparison of the average social welfare index in urban and rural areas of Khorasan Razavi Province and the country show that there is a significant difference between the average social welfare index in urban areas of the province and the country during the period studied, and the average social welfare of Khorasan Razavi Province is lower than the national average. However, the results of the statistical comparison of the average social welfare in rural areas of Khorasan Razavi Province with the country show that there is no significant difference between the average of this index in the province and the country.

Discussion and Conclusion: The calculated indicators for the distribution of income indicate income inequality of urban and rural households in Khorasan Razavi province and the country during the period under study and show that the economic policies implemented with the aim of reducing income inequality were not successful and were accompanied by an increase and no improvement in the index at the end of the study period. The results of the statistical test show that there is a significant difference between the average social welfare index of urban areas of Khorasan Razavi province and the country, but no significant difference is observed in rural areas of the province and the country. Among the provinces of the country in urban areas, Tehran province ranked first in terms of the social welfare

index (Amartiasen index) in all the years under study, and Kerman province (except for 2013 and 2019) ranked last.

The calculated indicators show that economic policies in Iran aimed at reducing income inequality have not been regulated and unfair income distribution has not been among the main concerns of policymakers, managers and planners. The government should pay attention to redistributive policies throughout the country. Paying attention to equal opportunities throughout the country, creating a business environment, paying attention to education and health in all regions of the country, creating employment in a homogeneous manner, institutionalizing food security and improving people's nutrition, and targeting subsidies towards vulnerable and needy

groups of society throughout the country can change the situation of income distribution in the country in the long term.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All subjects full fill the informed consent.

Funding

This article has no financial support

Authors' contributions

Design and conceptualization: Amir Moatabarroudi and Mohammad Ghorbani, Alireza Hosseini; analysis: Amir Moatabarroudi and Alireza Hosseini; Supervision: Mohammad Ghorbani and final writing: Amir Moatabarroudi

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest

مقاله پژوهشی

اندازه‌گیری شاخص رفاه و نابرابری درآمدی در خانوارهای شهری و روستایی استان خراسان رضوی و مقایسه آن با استانهای کشور

امیر معتبررودی^۱، محمد قربانی^۲، * علیرضا حسینی^۳

۱- دانشجوی دکتری اقتصاد کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد

۲- استاد مرکز مطالعات سنجش از دور و GIS، دانشگاه علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی

۳- کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)

چکیده:

مقدمه و هدف: افزایش رفاه و کاهش فقر یکی از اهداف اصلی برنامه های توسعه اقتصادی در هر کشور است و فراهم کردن شرایط مطلوب برای زندگی همه اقشار جامعه، یکی از اصلی ترین وظایف سیاست گذاران اقتصادی هر کشور است.

مواد و روش ها: در این مطالعه از ضریب جینی به عنوان ابزاری برای اندازه گیری نابرابری توزیع درآمد و همچنین درآمد متوسط واقعی خانوارها به عنوان مؤلفه های شاخص آماریتایسن استفاده شده است.

یافته ها: نتایج به دست آمده نشان می دهد که ضریب جینی مناطق شهری استان خراسان رضوی در دوره مورد مطالعه نوسان داشته است، و نشان می دهد که توزیع بهتری از درآمد در بین خانواده های شهری استان در مقایسه با کشور وجود دارد. اندازه ضریب جینی الگوی توزیع درآمد خانوارهای روستایی نشان دهنده عدم وجود یک برنامه مشخص برای کنترل این شاخص است.

نتیجه گیری: شاخص های محاسبه شده برای نحوه توزیع درآمد نشان می دهد که سیاست های اقتصادی اعمال شده با هدف کاهش نابرابری درآمدی موفقیت آمیز نبوده و در پایان دوره مطالعه، این شاخص افزایش یافته و بهبود نیافته است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۶

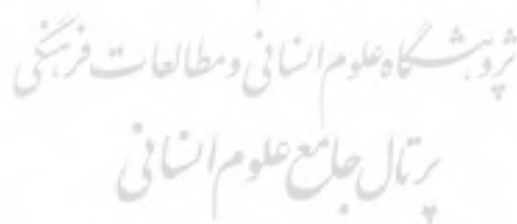
شماره صفحات: ۸۸-۱۰۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه های کلیدی:

شاخص رفاه اجتماعی آماریتایسن، ضریب جینی، متوسط هزینه واقعی خانوار

* نویسنده مسئول: امیر معتبررودی

نشانی: گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

پست الکترونیکی: Moatabar@um.ac.ir

مقدمه

در طول تاریخ همواره فقر و بی‌عدالتی معطل جوامع بشری و انسان و بحث عدالت، برابری و رفاه اجتماعی قبل از اینکه مسئله‌ای اقتصادی باشد، مسئله اجتماعی - سیاسی بوده است، به این معنی که آثار فقدان آن در جامعه به صورت مشکلات سیاسی و اجتماعی آشکار شده و بسیاری از مشکلات اقتصادی ناشی از همین نابرابری‌های موجود در جامعه نشأت می‌گیرد.

موضوع فقر و غنی همواره از دغدغه‌های جامعه بشری قلمداد شده و با پیدایش علم اقتصاد نیز مورد توجه بسیاری از اقتصاددانان قرار گرفته است. کتاب محدودیت‌های رشد در سال ۱۹۷۲ به وسیله ریکاردو و به ویژه مالتوس، تجربه سه دهه اخیر در کشورهای ثروتمند و فقیر، در زمینه اهمیت توزیع درآمد، عبرت آموز و پیامدهای دوده رشد سالاری، به هر دو گروه آموخته است که همه مشکلات از طریق دستیابی به رشد اقتصادی بالا حل نمی‌شود.

در کشورهای توسعه یافته، تأکید اصلی بر مسئله رشد، اکنون جای خود را به توجه بیشتر به «کیفیت زندگی» داده است. در کشورهای جهان سوم دیگر افزایش محصول ناخالص ملی، به عنوان هدف اصلی فعالیت‌های اقتصادی به شمار نمی‌رود. بی‌تردید رفاه اجتماعی، محصول فرآیند توسعه اقتصادی است و توسعه اقتصادی به معنای فراگیر آن، زمانی اتفاق می‌افتد که فقر و نشانه‌های آن از جامعه زدوده شود. به طور کلی رفاه مفهوم جدیدی نیست، اما رفاه اجتماعی در دوران معاصر توانسته است افکار بسیاری را به سوی خود جلب کند. اگر چه ابهامات فراوانی در مفهوم رفاه و همچنین رفاه اجتماعی وجود دارد، اما این مسئله همچنان به صورت یکی از ابزارهای موجود برای سیاست‌گذاری مطرح بوده و مورد توجه سیاستمداران قرار دارد. در کشور ما توسعه و زیرساخت‌های آن در نواحی جغرافیایی تفاوت شدیدی را در روند توسعه مناطق، به ویژه در مناطق روستایی آشکار کرده است و از آنجایی که اهداف کلی برنامه‌ریزی منطقه‌ای یا توسعه اقتصادی، برقراری عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه رفاه و ثروت در بین مردم جامعه است، برای دستیابی به هدف‌های فوق در هر جامعه‌ای نیاز به شناخت میزان نابرابری درآمد و میزان رفاه اجتماعی ضروری است. (۳) استان خراسان رضوی بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، دارای ۶۴۳۴۵۰۱ نفر پرجمعیت‌ترین استان کشور بعد از تهران است، و با مساحت ۱۱۸۸۵۴ کیلومتر پنجمین استان کشور و دارای ۳۴ شهرستان می‌باشد که بعد از استان فارس دومین استان کشور می‌باشد، این استان به لحاظ وسعت زیاد از شرایط بسیار متنوع طبیعی برخوردار است و دارای تنوع اقلیمی در مناطق مختلف

استان است. که این موارد ضرورت انجام این تحقیق در این استان را نشان می‌دهد. (۱۲) (۱۳) بررسی این استان می‌تواند نمونه‌ای بارز برای کشور باشد تا سایر استان‌ها با همین نگاه تحقیقات مشابه را با نگاه عمیق‌تری انجام دهند، که می‌تواند کمک بسیار زیادی به برنامه ریزان اقتصادی و سیاستمداران باشد. تحقیق حاضر علاوه بر اینکه طی سالهای مورد اشاره کار جدیدی است، شاخص‌های رفاهی استان‌های کشور را مورد بررسی قرار داده است، و استان خراسان رضوی را به تفکیک شهری و روستایی با سایر استان‌ها مقایسه، و معناداری این اختلاف را مورد بررسی قرار داده است. مطالعات متعددی در این زمینه انجام شده است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌گردد. السینا و همکاران با استفاده از داده‌های سطح ملی نتیجه‌گیری کردند که نابرابری درآمدی بارزیت کمتر از زندگی در اروپا و شادی کمتر در ایالات متحده مرتبط بوده است. (۴) دولن و ویت به این نتیجه رسیدند که شاخص‌های زیادی رفاه را تحت تأثیر قرار می‌دهند که می‌توانند برای اهداف سیاست مورد استفاده قرار گیرند. (۵) ابوانوری، مفاخری و عراقی، در مقاله‌ای وضعیت رفاهی خانوارهای شهری و روستایی استان‌های کشور طی برنامه دوم و سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی قرار می‌دهد در این بررسی از مناسب‌ترین شاخص‌های موجود، یعنی شاخص رفاهی سن استفاده شده است. (۳) جلالی در مقاله‌ای با عنوان تجزیه ضریب جینی و کشش درآمدی^۱ آن در ایران به ارزیابی توزیع درآمد در رفاه اجتماعی در ایران طی سال‌های ۱۳۸۲-۱۳۷۶ می‌پردازد. در این پژوهش از ضریب جینی به عنوان ابزاری برای سنجش نابرابری توزیع درآمد استفاده و بر مبنای اجزای تشکیل دهنده آن تجزیه و سهم هر یک از اجزا در نابرابری توزیع درآمد سنجیده می‌شود. (۸) (۹) گلسر و همکاران، در پژوهش‌های نابرابری در شهرها به این نتیجه رسیدند که افرادی که در مناطق شهری نابرابر در آمریکا زندگی می‌کنند، به احتمال زیاد سطوح پایین‌تر شادی را گزارش می‌کنند. (۶) عربی و خداپرست مشهدی، در مطالعه‌ای به مقایسه معیارهای رفاه اجتماعی، توزیع درآمد و فقر خانوارهای روستایی استان خراسان شمالی و کشوری سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۸۴ پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که روند نابرابری درآمد بر اساس شاخص‌های محاسبه شده در مناطق روستایی در سطح کشور و استان خراسان شمالی در طی دوره بررسی دارای نوسان بوده و در سال ۱۳۹۰ کاهش چشمگیری داشته است. (۲) اسلامی، اندازه‌گیری شاخص رفاه اجتماعی طی چهاردهه گذشته (۱۳۹۲-۱۳۵۶) در مناطق شهری

یعنی ضریب جینی و مفاهیم وابسته به آن استفاده شده است. (۱۰)

(۱۱)

ضریب جینی: یکی از متداول‌ترین شاخص‌های سنجش نابرابری درآمد جامعه، ضریب جینی است. ضریب جینی عددی است بین صفر و یک که در آن صفر به معنی توزیع کاملاً برابر درآمد یا ثروت و یک به معنای نابرابری مطلق در توزیع است. در بین پژوهشگران روش‌های مختلفی برای محاسبه این شاخص وجود دارد. یک روش آن است که بعد از مرتب کردن صعودی درآمد سرانه خانوارها، داده‌ها را به گروه‌های مساوی تقسیم کرده و سپس تعیین می‌شود که هر یک از گروه‌های مورد نظر چند درصد از درآمد جامعه را به خود اختصاص داده است. در این تحقیق از داده‌های حاصل از طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران در سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۱ برای محاسبه ضریب جینی استفاده شده است. این آمار از طریق نمونه‌گیری حاصل می‌شود و در آن، خانوارها آخرین و جزئی‌ترین واحد نمونه‌گیری را تشکیل می‌دهند. بعد از مرتب کردن صعودی درآمد سرانه خانوارها داده‌ها را به گروه‌های مساوی تقسیم کرده و سپس تعیین می‌شود که هر یک از گروه‌های مورد نظر چه درصد از درآمد جامعه را به خود اختصاص داده است. ضریب جینی با گروه بندی از فرمول زیر به دست می‌آید. (۱)

$$G = 1 - 2 \int_0^1 f(x) dx$$

$$G = 1 - \sum_{i=0}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)(p_{i+1} - p_i) \quad (1)$$

$$G = 1 - \frac{1}{N} \sum_{i=1}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)$$

G: ضریب جینی

y_i: درصد تجمعی درآمد خانوارها

N: تعداد گروه‌های درآمدی

در این فرمول فوق 1/N نسبت گروه بندی‌ها است (اگر از دهک استفاده شود ۱/۱۰ و اگر از بیستک استفاده شود ۱/۲۰ و ...) با توجه به اینکه برای نشان دادن توزیع و چگونگی تغییرات سهم گروه‌های جامعه و تغییرات سهم‌ها از دهک‌ها استفاده می‌شود، در این تحقیق برای محاسبه ضریب جینی از دهک‌ها استفاده شده است.

نسبت دهک دهم درآمدی به دهک اول: برای بدست آوردن این شاخص خانوارها برحسب میزان درآمد و یا هزینه سالانه، از کم‌ترین سطح به بالاترین سطح در ده گروه مرتب می‌شوند به گونه‌ای که دهک اول شامل فقیرترین خانوارها بوده و به ترتیب دهک‌های بالاتر نشان دهنده افزایش بهره‌مندی خانوارهاست و ثروتمندترین خانوار

کشور مورد بررسی قرار داده است. نتایج به دست آمده از بررسی شاخص رفاه اجتماعی طی سال‌های مورد نظر در مناطق شهری کشور نشان می‌دهد که پایین‌ترین رقم این شاخص با ۶۱/۳ واحد در سال ۱۳۶۶ بالاترین رقم این شاخص ۱۰۶/۵ واحد در سال ۱۳۸۶ به وقوع پیوسته است. (۷) شهنازی، شهسوار و مبشری در پژوهشی با عنوان توزیع درآمد و وضعیت رفاه خانوارها قبل و بعد از هدفمندی یارانه‌ها در استان فارس مورد مطالعه قرار داده است. نتایج محاسبات شاخص‌های مذکور با استفاده از داده‌های خام طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارها نشان داد که شاخص نسبت دهک‌ها و همچنین ضریب جینی برای جوامع شهری و روستایی در سال بعد از هدفمندی یارانه‌ها کاهش یافته است. (۱۴) نتایج تحقیقات فوق در صورت استفاده سیاستمداران جهت برنامه‌ریزی برای توسعه عدالت اجتماعی و افزایش رفاه می‌تواند کمک شایانی انجام دهد. با توجه به شرایط خاص ایران به لحاظ سیاسی و اقتصادی هر تحقیقی در زمان مورد نظر اثرات خود را دارد، مورد استفاده تحقیقات بعدی قرار خواهد گرفت. در ابتدا به بررسی تغییرات شاخص‌های توزیع درآمد، سهم دهک‌های هزینه-ای در استان خراسان رضوی و مقایسه آن با کشور در مناطق شهری و روستایی پرداخته است. پس از آن تصویری از وضعیت رفاهی خانوارهای استان خراسان رضوی و کشور طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۱ ارائه شده است. بدین منظور از شاخص‌های هزینه سرانه خانوار (به عنوان شاخص رشد اقتصادی) و ضریب جینی^۱ به عنوان شاخص توزیع درآمد جهت محاسبه شاخص رفاه اجتماعی آمارتیا سن^۲ و انجام مقایسه وضعیت رفاهی استان خراسان رضوی با کشور در سال‌های مورد مطالعه استفاده گردیده، همچنین با استفاده از مفاهیم آماری فرضیه برابری شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان خراسان رضوی با کشور مورد آزمون قرار می‌گیرد. در ادامه ضمن محاسبه شاخص رفاه اجتماعی استان‌های کشور طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۱ با انجام عملیات طبقه‌بندی با استفاده از نرم افزار ArcGis^۳ وضعیت رفاهی استان-های کشور با یکدیگر و نیز میانگین کشور مقایسه خواهند گردید. (۱۳)

مواد و روش‌ها:

برای سنجش نابرابری درآمد معیارهای مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرد، اما در عمل محققان محققان سه شاخص عمده را مورد استفاده قرار می‌دهند، ضریب جینی، شاخص تایل^۴ و شاخص آتکینسون^۵. در این مقاله مشهورترین شاخص نابرابری توزیع درآمد و متداولترین آنها از نظر استفاده در بررسی‌های توزیع درآمد

4 Theil Index
5 Atkinson Index

1 Gini coefficient
2 Amartia kumar sen
3 Geographical Information System

در دهک دهم قرار می‌گیرند. این شاخص نسبت سهم درآمدی ۱۰٪ ثروتمندترین خانوارها به سهم ۱۰٪ فقیرترین خانوارها را نشان می‌دهد. هرچه این نسبت بیشتر باشد، شکاف درآمدی بین این دو گروه بیشتر و نابرابری در توزیع درآمد نیز بیشتر می‌شود و هرچه این نسبت کمتر باشد، شکاف درآمدی بین ثروتمندترین و فقیرترین خانوارها کمتر می‌گردد و نابرابری در توزیع درآمد کمتر می‌شود.

نسبت هزینه هردهک از کل هزینه ها: یکی از ابزارهای متعارف بررسی توزیع امکانات معیشتی بین گروه‌های مختلف جامعه، بررسی سهم این گروه‌ها از هزینه‌ها یا درآمدها است بدین منظور معمولاً خانوارها بر حسب سطوح درآمد و یا هزینه از کمترین سطح به بالاترین سطح مرتب شده و سپس به ده گروه مساوی تقسیم شده و سهم هر گروه از کل محاسبه می‌شود. دهک اول شامل کم بهره‌مندترین ده درصد خانوارها بوده و به ترتیب دهک‌های بالاتر نشان‌دهنده افزایش بهره‌مندی خانوارها است ثروتمندترین ده درصد خانوارها در دهک دهم قرار دارند.

هزینه واقعی خانوارها: از آنجاکه سطح عمومی قیمتها، تعیین‌کننده مقدار پولی است که خانوار باید برای تهیه سبد مصرفی خود پردازد، افزایش سطح عمومی قیمتها منجر به افزایش هزینه‌های خانوار خواهد شد. بنابراین به منظور از بین بردن اثرات تورمی و در نتیجه دستیابی به نتایج منطقی‌تر، بهتر است هزینه واقعی خانوارها که از حاصل تقسیم هزینه اسمی بر شاخص قیمتها به دست می‌آید تحلیل و بررسی شود. برای این منظور، از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری برحسب گروه‌های کالاهای خوراکی و غیرخوراکی استفاده شده است.

شاخص رفاه اجتماعی سن^۱: قبل از بیان تابع رفاه اجتماعی سن می‌توان به این نکته اشاره نمود که با توجه به ارتباط رفاه با بعضی متغیرهای اقتصادی از جمله، چگونگی توزیع درآمد و یا مطلوبیت‌های کسب شده به وسیله افراد، تغییرات رفاهی افراد وابستگی خاصی به سطوح درآمدی و میزان کسب مطلوبیت آنها دارد و در نتیجه برخی شاخص‌های ارائه شده در مورد رفاه اجتماعی، از شاخص‌های نابرابری توزیع درآمد و برخی نیز از مطلوبیت‌های کسب شده به وسیله افراد تبعیت می‌کنند. اما تابع رفاه اجتماعی سن که توسط آمارتیا سن^۲، اقتصاددان هندی و برنده جایزه نوبل اقتصاد در سال ۱۹۹۸ مطرح شد، تنها تابع رفاه اجتماعی در میان دیگر توابع رفاه است که می‌تواند بیان کمی از رفاه اجتماعی داشته باشد، در شاخص رفاه اجتماعی سن، رفاه اجتماعی از درآمد سرانه و ضریب جینی بدست می‌آید. (۱۵)

$$W = \mu(1 - G) \quad (2)$$

1 Sen Social welfare index

که در فرمول بالا W شاخص رفاه سن، μ میانگین درآمد و G نیز ضریب جینی است. با ارائه شاخص رفاه اجتماعی سن مشخص شد که این شاخص به دو عامل ضریب جینی به عنوان شاخص توزیع درآمد و درآمد سرانه بستگی دارد. در این مقاله برای محاسبه شاخص سن طی دوره مورد بررسی از متوسط هزینه واقعی یک خانوار در مناطق شهری و روستایی به قیمت ثابت سال ۱۳۹۵ به عنوان سال پایه طبق استانداردهای مرکز آمار ایران استفاده می‌شود.

روش Jenks Natural Breaks: این سیستم طبقه‌بندی شیوه‌ای است که برای بهینه‌سازی دسته‌بندی مجموعه‌ای از مقادیر درون کلاس‌های "طبیعی" مورد استفاده قرار می‌گیرد. این روش از طریق کمینه کردن انحراف متوسط از میانگین کلاس‌ها با بیشینه کردن انحراف از میانگین دیگر گروه‌ها صورت می‌گیرد. این شیوه واریانس بین کلاس‌ها را افزایش می‌دهد. در این تحقیق از داده‌های طرح هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران که به صورت نمونه‌گیری و ماهیانه انجام می‌گیرد استفاده شده است.

جامعه آماری: شامل همه ی خانوارهای معمولی ساکن و گروهی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۱ در مناطق شهری و روستایی ایران است. خانوارهای معمولی غیر ساکن و موسسه‌ای از شمول این طرح مستثنی هستند.

نمونه آماری: یک خانوار معمولی ساکن یا گروهی در مناطق شهری و روستایی ایران است. زمان آمارگیری: از اول اردیبهشت ماه هر سال تا پایان فروردین ماه سال بعد است.

روش جمع‌آوری داده: اطلاعات مورد نیاز از طریق مصاحبه رودرو با خانوارهای نمونه و تکمیل پرسشنامه جمع‌آوری می‌شود. روش نمونه‌گیری: نمونه‌های این طرح طی سه مرحله و با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری احتمالی انتخاب می‌شوند در مرحله ی اول خوشه‌های نمونه در هریک از طبقات نمونه ی پایه، به روش تصادفی ساده انتخاب می‌شوند. سپس در مرحله دوم در هر خوشه ی نمونه، گروه‌های چرخش، بر اساس الگوی چرخش ساخته و برای آمارگیری در هر سال تعیین می‌شوند و در مرحله ی سوم، خانوارهای نمونه، داخل هر یک از گروه‌های چرخش، انتخاب می‌شوند.

2 Amartia kumar sen

نتایج و بحث:

بررسی شاخص های نابرابری درآمدی درخانوارهای شهری و روستایی :

به منظور محاسبه ضریب جینی وسهم هزینه های سرانه درهریک از دهک های هزینه ای از نتایج طرح هزینه و درآمد مرکز آمار ایران برای یک دوره ۹ ساله به تفکیک مناطق شهری، روستایی و کل استان و کشور استفاده گردیده و نتایج آن پس از محاسبه توسط نرم افزار در قالب جدول ۱ الی ۷ ارائه شده است. بر اساس نتایج بدست آمده همانطوری که در جدول و نمودار ۱ مشاهده می شود ضریب جینی مناطق شهری استان خراسان

رضوی طی دوره مورد دارای نوسان است و در سال ۱۳۹۶ این شاخص با رقم ۰/۳۸۰۲ به بالاترین مقدار خود رسیده است مقایسه ضریب جینی استان و کشور نشان می دهدکه این ضریب دراستان به غیرازسال۱۳۹۶همواره کمتر از مناطق شهری کشور است ونشان دهنده توزیع بهتر درآمدی در بین خانوارهای شهری استان نسبت به کشور می باشد. اندازه ضریب جینی مناطق شهری استان از ۰/۳۱۶۷ در سال ۱۳۹۱ به ۰/۳۳۶۹ در سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است اما کمترین میزان این شاخص در سال ۱۳۹۱ برابر با ۰/۳۱۶۷ است.

جدول ۱- محاسبه ضریب جینی مناطق شهری و روستایی استان خراسان رضوی و کشور در سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹

عنوان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
استان	۰/۳۱۶۷	۰/۳۲۸۳	۰/۳۴۷۸	۰/۳۵۶۰	۰/۳۳۰۳	۰/۳۸۰۲	۰/۳۶۰۶	۰/۳۳۱۱	۰/۳۳۶۹
کشور	۰/۳۵۴۱	۰/۳۵۱۲	۰/۳۶۰۹	۰/۳۶۸۱	۰/۳۷۳۰	۰/۳۷۹۳	۰/۳۹۴۰	۰/۳۸۲۸	۰/۳۸۳۵
استان	۰/۳۰۵۵	۰/۳۱۶۴	۰/۳۰۸۲	۰/۳۲۰۰	۰/۳۰۳۴	۰/۳۴۱۲	۰/۳۳۶۴	۰/۳۱۴۵	۰/۳۳۲۸
کشور	۰/۳۳۴۷	۰/۳۳۴۳	۰/۳۴۱۰	۰/۳۳۶۷	۰/۳۳۶۲	۰/۳۵۵۹	۰/۳۵۹۵	۰/۳۵۳۹	۰/۳۵۹۰
استان	۰/۳۳۷۰	۰/۳۵۳۵	۰/۳۵۶۳	۰/۳۴۶۶	۰/۳۳۹۷	۰/۳۸۷۷	۰/۳۷۲۷	۰/۳۴۷۹	۰/۳۵۲۶
کشور	۰/۳۶۵۹	۰/۳۶۵۰	۰/۳۷۸۸	۰/۳۸۵۱	۰/۳۹۰۰	۰/۳۹۸۱	۰/۴۰۹۳	۰/۳۹۹۲	۰/۴۰۰۶

مأخذ: یافته های پژوهش

جدول ۲- ضریب جینی و سهم هزینه های سرانه هر دهک در نقاط شهری استان خراسان رضوی سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹

عنوان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
ضریب جینی	۰/۳۱۶۷	۰/۳۲۸۳	۰/۳۴۷۸	۰/۳۵۶۰	۰/۳۳۰۳	۰/۳۸۰۲	۰/۳۶۰۶	۰/۳۳۱۱	۰/۳۳۶۹
سهم دهک اول	۰/۰۳۳۰	۰/۰۳۰۵	۰/۰۲۹۹	۰/۰۳۱۱	۰/۰۳۲۷	۰/۰۲۶۵	۰/۰۳۰۳	۰/۰۳۱۳	۰/۰۲۹۶
سهم دهک دوم	۰/۰۴۶۵	۰/۰۴۴۰	۰/۰۴۲۳	۰/۰۴۴۰	۰/۰۴۶۴	۰/۰۳۹۳	۰/۰۴۳۰	۰/۰۴۳۹	۰/۰۴۲۱
سهم دهک سوم	۰/۰۵۷۹	۰/۰۵۵۳	۰/۰۵۳۰	۰/۰۵۳۵	۰/۰۵۶۰	۰/۰۴۹۵	۰/۰۵۲۶	۰/۰۵۴۹	۰/۰۵۲۶
سهم دهک چهارم	۰/۰۶۶۷	۰/۰۶۴۵	۰/۰۶۵۵	۰/۰۶۳۱	۰/۰۶۴۷	۰/۰۵۹۳	۰/۰۶۰۴	۰/۰۶۴۸	۰/۰۶۴۱
سهم دهک پنجم	۰/۰۷۶۶	۰/۰۷۳۸	۰/۰۷۴۲	۰/۰۷۴۶	۰/۰۷۴۲	۰/۰۶۹۷	۰/۰۶۸۹	۰/۰۷۵۲	۰/۰۷۶۷
سهم دهک ششم	۰/۰۸۷۸	۰/۰۸۶۵	۰/۰۸۵۰	۰/۰۸۶۸	۰/۰۸۴۷	۰/۰۷۹۹	۰/۰۸۰۵	۰/۰۸۷۵	۰/۰۸۹۱
سهم دهک هفتم	۰/۱۰۲۸	۰/۱۰۰۴	۰/۰۹۷۸	۰/۱۰۲۷	۰/۰۹۸۶	۰/۰۹۴۴	۰/۰۹۸۰	۰/۱۰۲۸	۰/۱۰۳۱
سهم دهک هشتم	۰/۱۱۲۸	۰/۱۱۸۴	۰/۱۱۶۲	۰/۱۲۶۴	۰/۱۱۹۹	۰/۱۱۷۵	۰/۱۱۸۷	۰/۱۲۴۵	۰/۱۲۵۵
سهم دهک نهم	۰/۱۵۳۳	۰/۱۵۴۲	۰/۱۵۳۱	۰/۱۵۵۳	۰/۱۵۷۱	۰/۱۵۸۰	۰/۱۵۱۳	۰/۱۵۵۴	۰/۱۵۹۴
سهم دهک دهم	۰/۲۵۲۵	۰/۲۷۲۳	۰/۲۸۳۱	۰/۲۶۲۴	۰/۲۶۵۶	۰/۳۰۶۰	۰/۲۹۶۲	۰/۲۵۹۷	۰/۲۵۷۸
سهم بیست درصد پایین ترین جمعیت	۰/۰۷۹۵	۰/۰۷۴۵	۰/۰۷۲۲	۰/۰۷۵۱	۰/۰۷۹۲	۰/۰۶۵۸	۰/۰۷۲۳	۰/۰۷۵۲	۰/۰۷۱۷
سهم ده درصد ثروتمندترین به ده درصد فقیرترین جمعیت	۷/۶۴	۸/۹۳	۹/۴۵	۸/۴۴	۸/۱۱	۱۱/۵۶	۹/۷۶	۸/۳۰	۸/۷۱
سهم بیست درصد ثروتمندترین به بیست درصد فقیرترین جمعیت	۵/۱۰	۵/۷۲	۶/۰۴	۵/۵۶	۵/۳۴	۷/۰۶	۶/۱۱	۵/۵۲	۵/۸۲
سهم چهل درصد ثروتمندترین به چهل درصد فقیرترین جمعیت	۳/۰۹	۳/۳۲	۳/۴۱	۳/۳۷	۳/۲۱	۳/۸۷	۳/۵۶	۳/۳۰	۳/۴۳

مأخذ: یافته های پژوهش

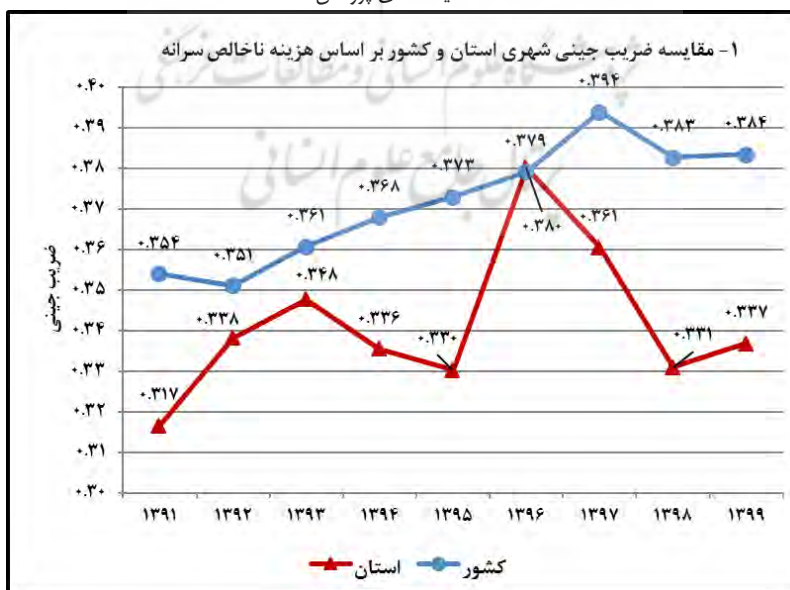
افزایش یافته است. سهم بیست درصد ثروتمندترین جمعیت به بیست درصد فقیرترین جمعیت در استان و کشور نیز روندی افزایشی یافته بطوری که این شاخص در سال ۱۳۹۹ در استان و کشور به ترتیب به ارقام ۵/۸۲ و ۷/۲۴ درصد افزایش یافته است.

در جدول ۲ و ۳ سهم دهک‌های هزینه‌های خانوارهای شهری استان و کشور نشان داده شده است. مطابق نتایج بدست آمده سهم دو دهک اول درآمدی در سال ۹۹ نسبت به سال ۹۱ کاهش و سهم ده ۲ دهک آخر (دهک نهم و دهم) افزایش یافته است. سهم ده درصد ثروتمندترین جمعیت به ده درصد فقیرترین جمعیت استان از رقم ۷/۶۴ درصد در سال ۱۳۹۱ به رقم ۸/۷۱ درصد در سال ۹۹

جدول ۳- ضریب جینی و سهم هزینه‌های سرانه هر دهک در نقاط شهری کشور سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۱

عنوان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
ضریب جینی	۰/۳۵۴۱	۰/۳۵۱۲	۰/۳۶۰۹	۰/۳۶۸۱	۰/۳۷۳۰	۰/۳۷۹۳	۰/۳۹۴۰	۰/۳۸۲۸	۰/۳۸۳۵
سهم دهک اول	۰/۰۲۸۸	۰/۰۲۹۷	۰/۰۲۷۸	۰/۰۲۷۹	۰/۰۲۶۹	۰/۰۲۶۱	۰/۰۲۵۴	۰/۰۲۶۱	۰/۰۲۵۳
سهم دهک دوم	۰/۰۴۱۹	۰/۰۴۳۱	۰/۰۴۱۸	۰/۰۴۱۲	۰/۰۴۰۲	۰/۰۳۹۲	۰/۰۳۸۱	۰/۰۳۹۱	۰/۰۳۸۶
سهم دهک سوم	۰/۰۵۲۱	۰/۰۵۲۸	۰/۰۵۱۹	۰/۰۵۰۶	۰/۰۵۰۲	۰/۰۴۹۰	۰/۰۴۷۳	۰/۰۴۸۷	۰/۰۴۸۳
سهم دهک چهارم	۰/۰۶۲۳	۰/۰۶۱۹	۰/۰۶۱۴	۰/۰۶۰۰	۰/۰۵۹۵	۰/۰۵۸۹	۰/۰۵۶۲	۰/۰۵۸۴	۰/۰۵۸۳
سهم دهک پنجم	۰/۰۷۲۷	۰/۰۷۲۲	۰/۰۷۰۹	۰/۰۷۰۳	۰/۰۶۹۵	۰/۰۶۹۰	۰/۰۶۶۳	۰/۰۶۸۵	۰/۰۶۸۵
سهم دهک ششم	۰/۰۸۴۷	۰/۰۸۴۴	۰/۰۸۳۱	۰/۰۸۲۱	۰/۰۸۱۹	۰/۰۸۱۱	۰/۰۷۸۷	۰/۰۸۰۸	۰/۰۸۱۰
سهم دهک هفتم	۰/۰۹۹۹	۰/۰۹۹۳	۰/۰۹۸۴	۰/۰۹۶۹	۰/۰۹۷۴	۰/۰۹۷۴	۰/۰۹۵۵	۰/۰۹۶۳	۰/۰۹۷۷
سهم دهک هشتم	۰/۱۱۹۹	۰/۱۱۹۷	۰/۱۲۰۱	۰/۱۱۸۷	۰/۱۱۹۰	۰/۱۱۹۶	۰/۱۱۸۹	۰/۱۱۸۶	۰/۱۱۹۹
سهم دهک نهم	۰/۱۵۴۳	۰/۱۵۴۹	۰/۱۵۶۲	۰/۱۵۶۲	۰/۱۵۶۲	۰/۱۵۸۰	۰/۱۵۸۲	۰/۱۵۵۷	۰/۱۵۸۵
سهم دهک دهم	۰/۲۸۳۴	۰/۲۸۲۰	۰/۲۸۸۲	۰/۲۹۶۰	۰/۲۹۹۰	۰/۳۰۱۷	۰/۳۱۵۵	۰/۳۰۷۹	۰/۳۰۳۹
سهم بیست درصد پایین‌ترین جمعیت	۰/۰۷۰۷	۰/۰۷۲۸	۰/۰۶۹۶	۰/۰۶۹۲	۰/۰۶۷۲	۰/۰۶۵۳	۰/۰۶۳۴	۰/۰۶۵۲	۰/۰۶۳۹
سهم ده درصد ثروتمندترین به ده درصد فقیرترین	۹/۸۴	۹/۵۱	۱۰/۳۷	۱۰/۵۹	۱۱/۱۲	۱۱/۵۵	۱۲/۴۴	۱۱/۸۱	۱۲/۰۲
سهم بیست درصد ثروتمندترین به بیست درصد فقیرترین جمعیت	۶/۱۹	۶/۰۰	۶/۳۹	۶/۵۴	۶/۷۷	۷/۰۴	۷/۴۷	۷/۱۱	۷/۲۴
سهم چهل درصد ثروتمندترین به چهل درصد فقیرترین جمعیت	۳/۵۵	۳/۵۰	۳/۶۲	۳/۷۲	۳/۸۰	۳/۹۱	۴/۱۲	۳/۹۴	۳/۹۹

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در جدول ۱ و نمودار ۲ ضریب جینی مناطق روستایی استان خراسان رضوی در مقایسه با کشور طی سالهای ۱۳۹۱-۱۳۹۹ نشان داده شده است. همان طور که مشاهده می شود اندازه این شاخص در مناطق روستایی استان همواره از کشور پایین تر بوده به عبارت دیگر نابرابری درآمدی در مناطق روستایی استان کمتر از کشور می باشد. اندازه ضریب جینی الگوی توزیع درآمد خانوارهای روستایی استان با تغییر بین حداکثر ۰/۳۴۱۲ در سال ۹۶ و حداقل ۰/۳۰۳۴ در سال ۹۵ نشان دهنده روندی همراه با فراز و نشیب در میزان نابرابری این الگوی توزیع است که اندازه آن در ابتدای دوره زمانی مورد بررسی ۰/۳۰۵۵ و در پایان این دوره زمانی ۰/۳۳۲۸ می باشد. مطابق جداول ۴ و ۵ سهم

دهک‌های درآمدی بر اساس هزینه‌های سرانه خانوارهای روستایی استان خراسان رضوی و کشور بیانگر آن است که سهم دهک‌های اول تا هشتم استان و کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۱ کاهش داشته و سهم دهک‌های نهم و دهم افزایش داشته است. بر طبق نتایج بدست آمده سهم ده درصد ثروتمندترین جمعیت به ده درصد فقیرترین جمعیت روستایی استان خراسان رضوی از رقم ۶/۸۶ درصد در سال ۱۳۹۱ به رقم ۸/۷۰ درصد در سال ۱۳۹۹ و در کشور از رقم ۸/۷۰ به ۱۰/۵۴ درصد افزایش یافته است. سهم بیست و چهل درصد ثروتمندترین به فقیرترین نیز در مناطق روستایی استان به ارقام ۵/۵۳ و ۳/۲۴ درصد در سال ۱۳۹۹ رسیده است.

جدول ۴- ضریب جینی و سهم هزینه های سرانه هر دهک در نقاط روستایی استان خراسان رضوی سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹

عنوان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
ضریب جینی	۰/۳۰۵۵	۰/۳۱۶۴	۰/۳۰۸۲	۰/۳۲۰۰	۰/۳۰۳۴	۰/۳۴۱۲	۰/۳۳۶۴	۰/۳۱۴۵	۰/۳۳۲۸
سهم دهک اول	۰/۰۳۵۵	۰/۰۳۲۵	۰/۰۳۲۷	۰/۰۳۳۴	۰/۰۳۶۰	۰/۰۳۳۳	۰/۰۳۴۸	۰/۰۳۵۳	۰/۰۳۰۸
سهم دهک دوم	۰/۰۴۷۸	۰/۰۴۷۸	۰/۰۴۸۸	۰/۰۴۶۶	۰/۰۴۹۹	۰/۰۴۶۳	۰/۰۴۶۵	۰/۰۴۸۰	۰/۰۴۵۷
سهم دهک سوم	۰/۰۵۷۷	۰/۰۵۹۱	۰/۰۵۸۶	۰/۰۵۷۷	۰/۰۵۹۴	۰/۰۵۶۲	۰/۰۵۳۸	۰/۰۵۸۵	۰/۰۵۶۰
سهم دهک چهارم	۰/۰۶۷۷	۰/۰۶۸۰	۰/۰۶۹۱	۰/۰۶۶۷	۰/۰۶۸۳	۰/۰۶۵۱	۰/۰۶۱۳	۰/۰۶۶۷	۰/۰۶۵۶
سهم دهک پنجم	۰/۰۷۷۳	۰/۰۷۵۹	۰/۰۷۹۱	۰/۰۷۷۲	۰/۰۷۸۹	۰/۰۷۲۴	۰/۰۷۱۵	۰/۰۷۵۷	۰/۰۷۴۸
سهم دهک ششم	۰/۰۸۹۶	۰/۰۸۶۴	۰/۰۹۰۲	۰/۰۸۷۵	۰/۰۸۸۹	۰/۰۸۱۷	۰/۰۸۴۷	۰/۰۸۶۷	۰/۰۸۵۵
سهم دهک هفتم	۰/۱۰۵۳	۰/۱۰۰۲	۰/۱۰۲۹	۰/۱۰۰۲	۰/۱۰۱۳	۰/۰۹۳۲	۰/۱۰۱۲	۰/۱۰۰۵	۰/۰۹۹۰
سهم دهک هشتم	۰/۱۲۴۳	۰/۱۲۱۴	۰/۱۱۸۵	۰/۱۱۹۶	۰/۱۱۶۲	۰/۱۱۱۲	۰/۱۲۱۱	۰/۱۱۹۳	۰/۱۱۹۶
سهم دهک نهم	۰/۱۵۱۰	۰/۱۵۲۶	۰/۱۴۸۷	۰/۱۴۷۰	۰/۱۴۷۸	۰/۱۴۹۳	۰/۱۴۶۵	۰/۱۴۹۹	۰/۱۵۴۶
سهم دهک دهم	۰/۲۴۳۸	۰/۲۵۶۰	۰/۲۵۱۵	۰/۲۶۴۲	۰/۲۵۲۳	۰/۲۹۱۳	۰/۲۷۸۶	۰/۲۵۹۳	۰/۲۶۸۳
سهم بیست درصد پایین ترین جمعیت	۰/۰۸۳۴	۰/۰۸۰۴	۰/۰۸۱۴	۰/۰۸۰۰	۰/۰۸۵۹	۰/۰۷۹۶	۰/۰۸۱۳	۰/۰۸۳۳	۰/۰۷۶۵
سهم ده درصد ثروتمندترین به ده درصد فقیرترین	۶/۸۶	۷/۸۷	۷/۷۰	۷/۹۰	۷/۰۳	۸/۷۶	۸/۰۰	۷/۳۴	۸/۷۰
سهم بیست درصد ثروتمندترین به بیست درصد فقیرترین جمعیت	۴/۸۳	۵/۰۸	۴/۹۲	۵/۱۴	۴/۶۷	۵/۵۴	۵/۲۳	۴/۹۱	۵/۵۳
سهم چهل درصد ثروتمندترین به چهل درصد فقیرترین جمعیت	۲/۹۹	۳/۰۴	۲/۹۷	۳/۰۹	۲/۹۰	۳/۲۱	۳/۳۰	۳/۰۲	۳/۲۴

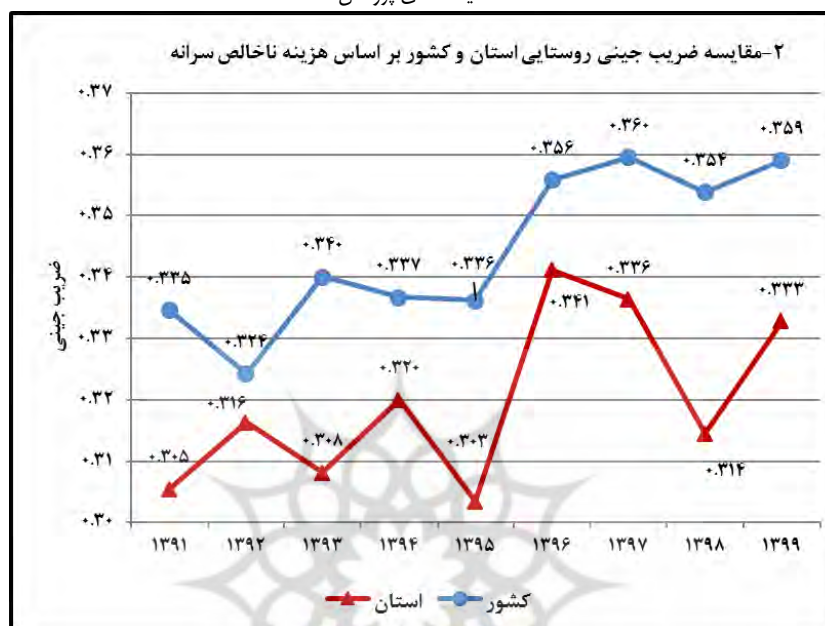
مأخذ: یافته های پژوهش

جدول ۵- ضریب جینی و سهم هزینه های سرانه هر دهک در نقاط روستایی کشور سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹

عنوان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
ضریب جینی	۰/۳۳۴۷	۰/۳۲۴۳	۰/۳۴۰۱	۰/۳۳۶۷	۰/۳۳۶۲	۰/۳۵۵۹	۰/۳۵۹۵	۰/۳۵۳۹	۰/۳۵۹۰
سهم دهک اول	۰/۰۳۰۶	۰/۰۳۱۵	۰/۰۲۷۵	۰/۰۲۸۴	۰/۰۲۸۷	۰/۰۲۷۳	۰/۰۲۶۸	۰/۰۲۸۱	۰/۰۲۷۰
سهم دهک دوم	۰/۰۴۴۵	۰/۰۴۶۲	۰/۰۴۲۹	۰/۰۴۳۶	۰/۰۴۴۰	۰/۰۴۱۵	۰/۰۴۱۳	۰/۰۴۱۹	۰/۰۴۱۴
سهم دهک سوم	۰/۰۵۴۶	۰/۰۵۶۵	۰/۰۵۴۵	۰/۰۵۴۶	۰/۰۵۵۰	۰/۰۵۲۵	۰/۰۵۱۹	۰/۰۵۲۵	۰/۰۵۱۸
سهم دهک چهارم	۰/۰۶۴۴	۰/۰۶۶۱	۰/۰۶۴۸	۰/۰۶۵۲	۰/۰۶۵۲	۰/۰۶۲۸	۰/۰۶۱۸	۰/۰۶۲۳	۰/۰۶۱۸
سهم دهک پنجم	۰/۰۷۴۹	۰/۰۷۶۰	۰/۰۷۶۰	۰/۰۷۶۱	۰/۰۷۵۸	۰/۰۷۲۱	۰/۰۷۲۵	۰/۰۷۳۰	۰/۰۷۲۵
سهم دهک ششم	۰/۰۸۷۲	۰/۰۸۷۷	۰/۰۸۸۰	۰/۰۸۸۲	۰/۰۸۷۴	۰/۰۸۴۹	۰/۰۸۴۸	۰/۰۸۵۰	۰/۰۸۴۸
سهم دهک هفتم	۰/۱۰۲۱	۰/۱۰۲۰	۰/۱۰۲۵	۰/۱۰۲۶	۰/۱۰۲۰	۰/۰۹۹۴	۰/۱۰۰۰	۰/۱۰۰۵	۰/۰۹۹۵
سهم دهک هشتم	۰/۱۲۱۳	۰/۱۲۱۷	۰/۱۲۲۳	۰/۱۲۲۰	۰/۱۲۲۲	۰/۱۲۰۴	۰/۱۱۹۹	۰/۱۲۰۳	۰/۱۲۰۸
سهم دهک نهم	۰/۱۵۴۱	۰/۱۵۳۱	۰/۱۵۴۳	۰/۱۵۳۵	۰/۱۵۴۶	۰/۱۵۵۱	۰/۱۵۴۷	۰/۱۵۳۸	۰/۱۵۶۳

سهم دهم	۰/۲۶۶۳	۰/۲۵۹۲	۰/۲۶۷۲	۰/۲۶۵۸	۰/۲۶۵۳	۰/۲۸۳۱	۰/۲۸۶۲	۰/۲۸۲۶	۰/۲۸۴۳
سهم بیست درصد پایین ترین جمعیت	۰/۰۷۵۱	۰/۰۷۷۷	۰/۰۷۰۴	۰/۰۷۱۹	۰/۰۷۲۶	۰/۰۶۸۸	۰/۰۶۸۱	۰/۰۷۰۱	۰/۰۶۸۳
سهم ده درصد ثروتمندترین به	۸/۷۰	۸/۲۳	۹/۷۲	۹/۳۷	۹/۲۵	۱۰/۳۵	۱۰/۶۸	۱۰/۰۴	۱۰/۵۴
ده درصد فقیرترین جمعیت									
سهم بیست درصد ثروتمندترین به	۵/۶۰	۵/۳۰	۵/۹۸	۵/۸۳	۵/۷۸	۶/۳۷	۶/۴۷	۶/۲۳	۶/۴۵
بیست درصد فقیرترین جمعیت									
سهم چهل درصد ثروتمندترین به	۳/۳۲	۳/۱۷	۳/۴۱	۳/۳۶	۳/۳۴	۳/۵۸	۳/۶۳	۳/۵۶	۳/۶۳
چهل درصد فقیرترین جمعیت									

مأخذ: یافته های پژوهش

مأخذ: یافته های پژوهش

جدول ۶- مقایسه شکاف مصرف واقعی مناطق شهری و روستایی در استان خراسان رضوی و کشور سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹

عنوان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
نسبت شکاف مصرف شهر و روستای استان خراسان رضوی	۱/۷۰	۱/۵۹	۱/۵۵	۱/۵۲	۱/۵۶	۱/۷۷	۱/۷۰	۱/۹۱	۱/۸۹
نسبت شکاف مصرف شهر و روستای کشور	۱/۴۹	۱/۶۱	۱/۷۰	۱/۷۸	۱/۸۲	۱/۸۶	۱/۸۷	۱/۸۹	۱/۹۲

مأخذ: یافته های پژوهش

بررسی روند شاخص شکاف مصرف واقعی خانوارهای مناطق شهری و روستایی (جدول ۶) نشان می دهد این روند در استان خراسان رضوی تا سال ۱۳۹۴ روندی نزولی داشته و به رقم ۱/۵۲ برابر و بعد از آن مجدد روندی صعودی به خود گرفته بطوریکه در سال ۱۳۹۹ به رقم ۱/۸۹ برابر رسیده است. در سطح کشور شکاف شهر و روستا سال به سال افزایش یافته و رقم آن از ۱/۴۹ در سال ۱۳۹۱ به ۱/۹۲ برابر در سال ۱۳۹۹ رسیده است.

بررسی تحولات شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان خراسان رضوی و کشور؛ همان طوریکه قبلاً عنوان شد شاخص رفاه اجتماعی رابطه بین درآمد سرانه و میزان نابرابری در توزیع درآمد را نشان می دهد. این شاخص علاوه بر استفاده از ضریب جینی به عنوان یکی از معیارهای توزیع درآمد، از معیار درآمد سرانه واقعی نیز به عنوان یکی از مهم ترین

معیارهای رفاه استفاده می کند. پس به دلیل وجود دو معیار بسیار مهم که در رفاه جامعه نقش زیادی دارند، یکی از مهم ترین شاخص ارزیابی رفاه جامعه در مناطق شهری و روستایی استانهای کشور است.

پیش از شروع بحث در پیرامون رفاه اجتماعی می بایست یادآور گردد به منظور انجام محاسبات مربوط به این شاخص از اطلاعات طرح هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی که توسط مرکز آمار ایران برای دوره زمانی ۱۳۹۱-۱۳۹۹ استفاده گردیده است در انجام محاسبات شاخص رفاه اجتماعی آمارتپاس از متغیر هزینه های خانوار به عنوان جایگزین درآمد خانوار استفاده گردیده است دلیل این موضوع این گونه مطرح می شود که اولاً آمارهای مربوط به پرسش از هزینه ها از درآمد دقیقتر می باشند ثانیاً از آنجایی که آمارگیری از هزینه و درآمد در یک مقطع زمانی صورت

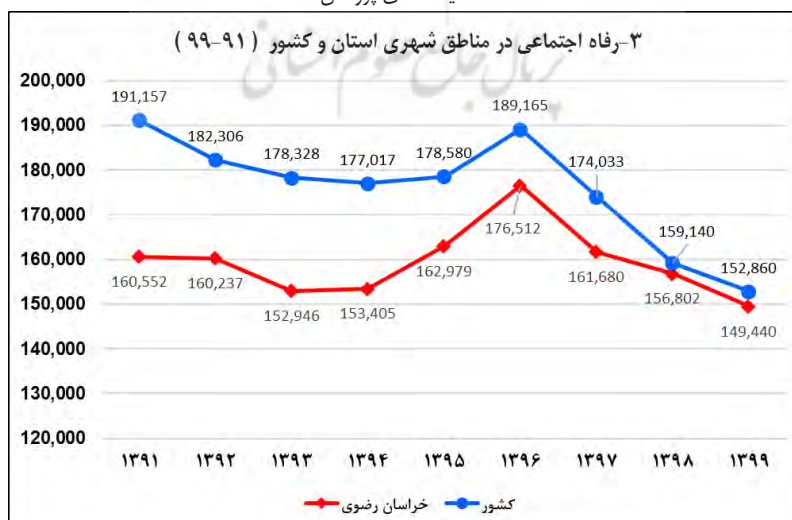
می‌گیرد احتمال آن وجود دارد که درآمد خانوار در دوره مورد پرسش دستخوش تغییرات شده باشد و لزوماً معرف سطح رفاه خانوار نباشد، بدین ترتیب استفاده از هزینه خانوارین نوسانات تصادفی درآمد را نادیده می‌گیرد و معیار با ثبات‌تری از رفاه به شمار می‌آید.

جدول ۷ نتایج به دست آمده از اندازه‌گیری شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری استان خراسان رضوی و کشور برای دوره زمانی ۱۳۹۱-۱۳۹۹ را نشان می‌دهد. درانجام محاسبات شاخص رفاه سن، ضریب جینی، متوسط هزینه‌های واقعی خانوار محاسبه و در جدول درج شده است. همانطور که مشاهده می‌شود مقدار این شاخص در کشور با نوساناتی همراه بوده اما از سال ۱۳۹۶ شاخص رفاه اجتماعی در استان و کشور روندی نزولی داشته به طوریکه به کمترین مقدار خود در سال ۱۳۹۹ با ارقام به ترتیب ۱۴۹,۴۴۰ و ۱۵۲,۸۶۰ هزار ریال رسیده که نشان می‌دهد میزان رفاه

جدول ۷- روند متوسط هزینه های واقعی، ضریب جینی و شاخص رفاه در مناطق شهری استان و کشور سالهای (۱۳۹۱-۱۳۹۹)

عنوان	سال	عنوان
میانگین شاخص	سالهای ۹۱-۹۹	میانگین شاخص
متوسط هزینه های خانوار (هزارریال)	۱۳۹۱ ۱۲۸,۱۳۷ ۱۸۹,۲۲۲ ۲۰۴,۰۸۷ ۲۱۷,۹۰۳ ۲۴۲,۳۵۹ ۳۰۶,۱۹۷ ۳۳۸,۵۶۲ ۴۱۳,۳۱ ۵۳۴,۲۲۶	۱۳۹۱ ۱۲۸,۱۳۷ ۱۸۹,۲۲۲ ۲۰۴,۰۸۷ ۲۱۷,۹۰۳ ۲۴۲,۳۵۹ ۳۰۶,۱۹۷ ۳۳۸,۵۶۲ ۴۱۳,۳۱ ۵۳۴,۲۲۶
ضریب جینی	۰/۳۱۶۷ ۰/۳۳۸۳ ۰/۳۴۷۸ ۰/۳۵۶ ۰/۳۳۰۳ ۰/۳۸۰۲ ۰/۳۶۰۶ ۰/۳۳۱۱ ۰/۳۳۶۹ ۰/۳۴۱۹	۰/۳۱۶۷ ۰/۳۳۸۳ ۰/۳۴۷۸ ۰/۳۵۶ ۰/۳۳۰۳ ۰/۳۸۰۲ ۰/۳۶۰۶ ۰/۳۳۱۱ ۰/۳۳۶۹ ۰/۳۴۱۹
شاخص تورم (درصد)	۵۸/۸ ۷۸/۱ ۸۷/۰ ۹۴/۴ ۱۰۰ ۱۰۷/۵ ۱۳۳/۹ ۱۷۶/۳ ۲۳۷	۵۸/۸ ۷۸/۱ ۸۷/۰ ۹۴/۴ ۱۰۰ ۱۰۷/۵ ۱۳۳/۹ ۱۷۶/۳ ۲۳۷
متوسط هزینه های واقعی خانوارها (هزارریال)	۲۴۲,۹۶۵ ۲۴۲,۱۵۳ ۲۳۴,۵۰۱ ۲۳۰,۹۰۴ ۲۴۳,۳۵۹ ۲۸۴,۷۸۸ ۲۵۲,۸۶۷ ۲۳۴,۴۰۶ ۲۲۵,۳۷۲ ۲۴۲,۵۹۱	۲۴۲,۹۶۵ ۲۴۲,۱۵۳ ۲۳۴,۵۰۱ ۲۳۰,۹۰۴ ۲۴۳,۳۵۹ ۲۸۴,۷۸۸ ۲۵۲,۸۶۷ ۲۳۴,۴۰۶ ۲۲۵,۳۷۲ ۲۴۲,۵۹۱
رفاه اجتماعی آماریاسن	۱۶۰,۵۵۲ ۱۶۰,۲۳۷ ۱۵۲,۹۴۶ ۱۵۳,۴۰۵ ۱۶۲,۹۷۹ ۱۷۶,۵۱۲ ۱۶۱,۶۸ ۱۵۶,۸۰۲ ۱۴۹,۴۴ ۱۵۹,۳۹۵	۱۶۰,۵۵۲ ۱۶۰,۲۳۷ ۱۵۲,۹۴۶ ۱۵۳,۴۰۵ ۱۶۲,۹۷۹ ۱۷۶,۵۱۲ ۱۶۱,۶۸ ۱۵۶,۸۰۲ ۱۴۹,۴۴ ۱۵۹,۳۹۵
درصد تغییرات شاخص رفاه اجتماعی نسبت به سال ۹۵	۹۸/۵ ۹۸/۳ ۹۳/۸ ۹۴/۱ ۱۰۰ ۱۰۸/۳ ۹۹/۲ ۹۶/۲ ۹۱/۷ ۹۷/۸	۹۸/۵ ۹۸/۳ ۹۳/۸ ۹۴/۱ ۱۰۰ ۱۰۸/۳ ۹۹/۲ ۹۶/۲ ۹۱/۷ ۹۷/۸
متوسط هزینه های خانوار (هزارریال)	۱۶۴,۲۸۱ ۲۰۵,۹۸۲ ۲۳۴,۶۵۵ ۲۶۲,۳۹۸ ۲۸۴,۸۲۱ ۳۲۹,۵۲۵ ۳۹۳,۲۲۷ ۴۷۴,۳۹۷ ۶۲۱,۳۹۲	۱۶۴,۲۸۱ ۲۰۵,۹۸۲ ۲۳۴,۶۵۵ ۲۶۲,۳۹۸ ۲۸۴,۸۲۱ ۳۲۹,۵۲۵ ۳۹۳,۲۲۷ ۴۷۴,۳۹۷ ۶۲۱,۳۹۲
ضریب جینی	۰/۳۵۴۱ ۰/۳۵۱۲ ۰/۳۶۰۹ ۰/۳۶۸۱ ۰/۳۷۳۰ ۰/۳۷۹۳ ۰/۳۹۴۰ ۰/۳۸۲۸ ۰/۳۸۲۵ ۰/۳۷۱۹	۰/۳۵۴۱ ۰/۳۵۱۲ ۰/۳۶۰۹ ۰/۳۶۸۱ ۰/۳۷۳۰ ۰/۳۷۹۳ ۰/۳۹۴۰ ۰/۳۸۲۸ ۰/۳۸۲۵ ۰/۳۷۱۹
شاخص تورم (درصد)	۵۵/۵ ۷۳/۳ ۸۴/۲ ۹۳/۷ ۱۰۰ ۱۰۸/۱ ۱۳۶/۹ ۱۸۴ ۲۵۰/۶	۵۵/۵ ۷۳/۳ ۸۴/۲ ۹۳/۷ ۱۰۰ ۱۰۸/۱ ۱۳۶/۹ ۱۸۴ ۲۵۰/۶
متوسط هزینه های واقعی خانوارها (هزارریال)	۲۹۵,۹۷۷ ۲۸۰,۹۸۷ ۲۷۹,۰۲۱ ۲۸۰,۱۱۳ ۲۸۴,۸۲۱ ۳۰۴,۷۵۲ ۲۸۷,۱۸۳ ۲۵۷,۸۳ ۲۴۷,۹۵۹ ۲۸۳,۸۲۵	۲۹۵,۹۷۷ ۲۸۰,۹۸۷ ۲۷۹,۰۲۱ ۲۸۰,۱۱۳ ۲۸۴,۸۲۱ ۳۰۴,۷۵۲ ۲۸۷,۱۸۳ ۲۵۷,۸۳ ۲۴۷,۹۵۹ ۲۸۳,۸۲۵
رفاه اجتماعی آماریاسن	۱۹۱,۱۵۷ ۱۸۲,۳۰۶ ۱۷۸,۳۲۸ ۱۷۷,۰۱۷ ۱۷۸,۵۸۰ ۱۸۹,۱۶۵ ۱۷۴,۰۳۳ ۱۵۹,۱۴ ۱۵۲,۸۶ ۱۷۸,۷۱۶	۱۹۱,۱۵۷ ۱۸۲,۳۰۶ ۱۷۸,۳۲۸ ۱۷۷,۰۱۷ ۱۷۸,۵۸۰ ۱۸۹,۱۶۵ ۱۷۴,۰۳۳ ۱۵۹,۱۴ ۱۵۲,۸۶ ۱۷۸,۷۱۶
درصد تغییرات شاخص رفاه اجتماعی نسبت به سال ۹۵	۱۰۷ ۱۰۲/۱ ۹۹/۹ ۹۹/۱ ۱۰۰ ۱۰۵/۹ ۹۷/۵ ۸۹/۱ ۸۵/۶ ۱۰۰/۱	۱۰۷ ۱۰۲/۱ ۹۹/۹ ۹۹/۱ ۱۰۰ ۱۰۵/۹ ۹۷/۵ ۸۹/۱ ۸۵/۶ ۱۰۰/۱

مأخذ: یافته های پژوهش

جدول ۸- نرخ رشد متوسط هزینه های واقعی خانوار، ضریب جینی و شاخص رفاه اجتماعی مناطق شهری استان و کشور سالهای ۱۳۹۹-۱۳۹۱

سال	استان			کشور		
	نرخ رشد متوسط هزینه های واقعی خانوارها	ضریب جینی	نرخ رشد رفاه اجتماعی	نرخ رشد متوسط هزینه های واقعی خانوارها	ضریب جینی	نرخ رشد رفاه اجتماعی
۱۳۹۱	۲/۳	-۳/۱	۳/۸	-۳/۷	-۰/۷	-۳/۳
۱۳۹۲	۳/۱	۸/۶	-۲/۰	-۵/۱	-۰/۸	-۴/۶
۱۳۹۳	-۳/۲	۲/۸	-۴/۵	-۷/۰	۲/۸	-۲/۲
۱۳۹۴	-۱/۵	-۳/۵	۳/۰	۴/۰	۲/۰	-۰/۷
۱۳۹۵	۵/۴	-۱/۶	۶/۲	۱/۷	۱/۳	۰/۹
۱۳۹۶	۱۷/۰	۱۵/۱	۸/۳	۷/۰	۱/۷	۵/۹
۱۳۹۷	-۱۱/۲	-۵/۲	-۸/۴	-۵/۸	۳/۹	-۸/۰
۱۳۹۸	-۷/۳	-۸/۲	-۳/۰	-۲/۱۰	-۲/۹	-۸/۶
۱۳۹۹	-۳/۹	۸/۱	-۴/۷	-۳/۸	۰/۲	-۳/۹
متوسط نرخ رشد	۰/۱	۰/۶	-۰/۲	-۲/۲	۰/۸	-۲/۷

مأخذ: یافته های پژوهش

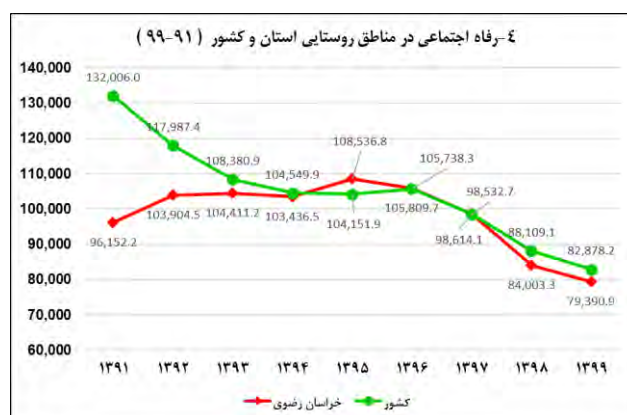
جدول ۹- روند متوسط هزینه های واقعی، ضریب جینی و شاخص رفاه در مناطق روستایی استان و کشور سالهای ۱۳۹۹-۱۳۹۱

عنوان	سال										میانگین شاخص سالهای ۹۱-۹۹
	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۹	
متوسط هزینه های خانوار (هزارریال)	۷۸,۰۹	۱۱۵,۷۵	۱۲۸,۵۳	۱۴۲,۰۹	۱۵۵,۸۲	۱۷۹,۰۶	۲۱۳,۷۸	۲۴۳,۴۲	۳۲۵,۴۰	۳۳۵,۴۰	۹۱
ضریب جینی	۰/۳۰۵۵	۰/۳۱۶۴	۰/۳۰۸۲	۰/۳۲۰۰	۰/۳۰۳۴	۰/۳۴۱۲	۰/۳۳۶۴	۰/۳۱۴۵	۰/۳۳۲۸	۰/۳۱۹۸	۹۱
شاخص تورم (درصد)	۵۶/۴	۷۶/۲	۸۵/۲	۹۳/۴	۱۰۰/۰	۱۱۱/۵	۱۴۳/۹	۱۹۸/۶	۲۸۱/۹	۲۸۱/۹	۹۱
متوسط هزینه های واقعی خانوارها (هزارریال)	۱۳۸,۴۴	۱۵۱,۹۸	۱۶۲/۱۵۰	۱۵۲,۱۲	۱۵۵,۸۲	۱۵۹/۱۶۰	۱۴۸,۶۰	۱۲۲,۵۴	۱۱۸,۹۸	۱۴۴,۴۴۷	۹۱
رفاه اجتماعی آماریاسن	۹۶,۱۵	۱۰۳,۹۰	۱۰۴,۴۱	۱۰۳,۴۳	۱۰۸,۵۳	۱۰۸,۵۱	۹۸,۶۱	۸۴,۰۰	۷۹,۳۹	۹۸,۲۵	۹۱
درصد تغییرات شاخص رفاه اجتماعی نسبت به سال ۹۵	۸۸/۶	۹۵/۷	۹۶/۲	۹۵/۳	۱۰۰/۰	۹۷/۵	۹۰/۹	۷۷/۴	۷۲/۱	۹۰/۵	۹۱
متوسط هزینه های خانوار (هزارریال)	۱۰۸,۱۸۷	۱۲۹,۵۶۰	۱۳۸,۵۲۸	۱۴۶,۹۸۲	۱۵۶,۹۰۷	۱۷۸,۶۷۰	۲۱۴,۴۷۲	۲۶۱,۰۰۶	۳۱۴,۴۷۲	۳۲۵,۴۰	۹۱
ضریب جینی	۰/۳۳۴۷	۰/۳۲۴۳	۰/۳۴۰۱	۰/۳۳۶۷	۰/۳۳۶۲	۰/۳۵۵۹	۰/۳۵۹۵	۰/۳۵۳۹	۰/۳۵۹۰	۰/۳۴۴۵	۹۱
شاخص تورم (درصد)	۵۴/۵	۷۴/۲	۸۴/۲	۹۳/۲	۱۰۰	۱۰۸/۸	۱۳۹/۴	۱۹۱/۴	۲۶۲/۵	۲۶۲/۵	۹۱
متوسط هزینه های واقعی خانوارها (هزارریال)	۱۹۸,۴۱۰	۱۷۴,۶۱۲	۱۶۴,۳۳۷	۱۵۷,۶۳۱	۱۵۶,۹۰۷	۱۶۴,۱۵۳	۱۵۳,۸۴۶	۱۳۶,۳۷۵	۱۲۹,۳۰۳	۱۵۹,۴۹۷	۹۱
رفاه اجتماعی آماریاسن	۱۳۲,۰۰۶	۱۱۷,۹۸۷	۱۰۸,۳۸۱	۱۰۴,۵۵۰	۱۰۴,۱۵۲	۱۰۵,۷۳۸	۹۸,۵۳۳	۸۸,۱۰۹	۸۲,۱۷۸	۱۰۴,۷۰۴	۹۱
درصد تغییرات شاخص رفاه اجتماعی نسبت به سال ۹۵	۱۲۶/۷	۱۱۳/۳	۱۰۴/۱	۱۰۰/۴	۱۰۰/۰	۱۰۱/۵	۹۴/۶	۸۴/۶	۷۹/۶	۱۰۰/۵	۹۱

مأخذ: یافته های پژوهش

طی این سالها کاهش یافته است. بیشترین نرخ رشد متوسط سالانه (جدول ۱۰) شاخص رفاه استان با رقم ۸/۱ درصد در سال ۱۳۹۲ و کمترین میزان رشد در سال ۱۳۹۸ با رقم ۱۴/۸- درصد بوده است. متوسط نرخ رشد سالانه شاخص رفاه در مناطق شهری استان و کشور به ترتیب با رقم ۲/۱- و ۵/۲- درصد کاهش یافته که این امر ناشی از کاهش متوسط هزینه های واقعی خانوار و افزایش ضریب جینی در طی سالهای مورد بررسی می باشد.

آمار و اطلاعات جدول ۹ نتایج بدست آمده از بررسی شاخص رفاه طی ۹ سال گذشته در مناطق روستایی استان خراسان رضوی و کشور را نشان می دهد. بالاترین مقدار شاخص رفاه اجتماعی در مناطق روستایی استان خراسان رضوی با رقم ۱۰۸,۵۳۷ هزار ریال در سال ۱۳۹۵ و پایینترین مقدار شاخص با رقم ۷۹,۳۹۱ هزار ریال در سال ۱۳۹۹ به وقوع پیوسته است. مطابق نمودار شماره ۴ در استان خراسان رضوی روند این شاخص تقریباً تا سال ۱۳۹۵ صعودی و پس از آن روندی نزولی به خود گرفته است. اما همان طوری که در این نمودار (شماره ۴) مشاهده می شود به غیر از سال ۱۳۹۶ مقدار این شاخص در کشور همواره روندی نزولی داشته که نشان می دهد میزان رفاه خانوارهای روستایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش

جدول ۱۰- نرخ رشد متوسط هزینه‌های واقعی خانوار، ضریب جینی و شاخص رفاه اجتماعی مناطق روستایی استان و کشور سالهای ۱۳۹۱-۱۳۹۹

سال	استان			کشور		
	نرخ رشد متوسط هزینه‌های واقعی خانوارها	نرخ رشد ضریب جینی	نرخ رشد رفاه اجتماعی	نرخ رشد متوسط هزینه‌های واقعی خانوارها	نرخ رشد ضریب جینی	نرخ رشد رفاه اجتماعی
۱۳۹۱	-۴/۴	-۵/۹	-۱/۷	-۲/۹	-۱/۴	-۲/۲
۱۳۹۲	۹/۸	۳/۶	۸/۱	-۱۲/۰	-۳/۱	-۱۰/۶
۱۳۹۳	-۰/۷	-۲/۶	۰/۵	-۵/۹	۴/۹	-۸/۱
۱۳۹۴	۰/۸	۳/۹	-۰/۹	-۴/۰	-۱/۰	-۳/۵
۱۳۹۵	۲/۴	-۵/۲	۴/۹	-۰/۵	-۰/۲	-۰/۴
۱۳۹۶	۳/۱	۱۲/۴	-۲/۵	۴/۶	۵/۸	۱/۵
۱۳۹۷	-۷/۵	-۱/۴	-۶/۸	-۶/۳	۱/۰	-۶/۸
۱۳۹۸	-۱۷/۵	-۶/۵	-۱۴/۸	-۱۱/۴	-۱/۶	-۱۰/۶
۱۳۹۹	-۲/۹	۵/۸	-۵/۵	-۵/۲	۱/۴	-۵/۹
متوسط نرخ رشد	-۱/۹	۰/۵	-۲/۱	-۴/۸	۰/۷	-۵/۲

مأخذ: یافته‌های پژوهش

بررسی نتایج آزمون مقایسه میانگین رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان خراسان رضوی و کشور: با توجه به داشتن پیش فرض‌های مربوط به آزمون میانگین‌ها، نتایج مقایسه آماری میانگین شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان خراسان رضوی و کشور در جدول ۱۰ با استفاده از آزمون t نشان می‌دهد که اختلاف معناداری بین میانگین شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری استان و کشور در طی دوره بررسی شده وجود دارد و میانگین

رفاه اجتماعی استان خراسان رضوی با رقم ۱۵۹,۳۹۵ هزار ریال از میانگین کشور با رقم ۱۷۵,۸۴۳ هزار ریال پایین‌تر می‌باشد. اما نتایج مقایسه آماری میانگین رفاه اجتماعی در مناطق روستایی استان خراسان رضوی با کشور نشان‌دهنده این است که اختلاف معناداری بین میانگین این شاخص در استان و کشور وجود ندارد.

جدول ۱۱- نتایج آزمون فرضیه‌ها برای مقایسه رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان خراسان رضوی و کشور

فرضیه	آزمون جهت برابری واریانس‌ها		جهت برابری میانگین‌ها t آزمون		نتیجه
	F آماره	سطح معنی داری (احتمال)	t آماره	درجه	
رفاه اجتماعی مناطق روستایی استان خراسان رضوی و کشور برابر است	۰/۳۳۳	۰/۵۷۲	-۱/۰۸۴	۱۶	مثبت
رفاه اجتماعی مناطق شهری استان خراسان رضوی و کشور برابر است	۱/۳۲۲	۰/۲۶۷	-۳/۳۱۲	۱۶	منفی

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شاخص تقریباً در هیچ سالی (به غیر از سال ۹۶ در مناطق شهری (شاخص رفاه اجتماعی با وجود اعمال سیاست‌های دولت طی دوره مطالعه از دامنه نرمال استاندارد خارج نشده است.

چنانچه میانگین شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان به علاوه و منهای ۲ برابر انحراف معیار برای تعیین دامنه خارج از نرمال استاندارد محاسبه شود (جدول ۱۲)، ملاحظه می گردد که با وجود کاهش و افزایش در این

جدول ۱۲- مقایسه شاخص رفاه در مناطق شهری استانهای کشور طی سالهای ۱۳۹۱-۱۳۹۹

ردیف	استان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	میانگین	رتبه	انحراف معیار
۱	مرکزی	۱۹۶,۵۷۴	۱۴۸,۴۴۵	۱۴۹,۳۴۸	۱۵۴,۷۱۴	۱۵۶,۸۷۷	۱۶۰,۴۴۲	۱۵۷,۷۷۰	۱۵۳,۵۵۷	۱۷۰,۶۸۴	۱۶۰,۹۳۴	۱۵	۱۴,۰۴۵
۲	گیلان	۱۸۵,۸۲۵	۱۸۵,۶۴۴	۱۹۱,۳۰۸	۱۸۷,۴۳۹	۱۷۴,۵۳۳	۱۷۹,۰۲۲	۱۶۸,۳۹۹	۱۴۵,۸۷۳	۱۵۱,۳۷۱	۱۷۴,۳۶۸	۱۰	۱۵,۳۴۴
۳	مازندران	۱۷۱,۰۵۱	۱۹۷,۵۲۶	۱۸۸,۲۵۲	۲۰۶,۲۸۲	۲۰۶,۴۴۷	۲۲۶,۷۴۹	۱۹۷,۳۴۱	۱۷۹,۵۴۱	۱۸۳,۷۹۷	۱۹۵,۲۴۳	۵	۱۵,۸۶۷
۴	آذربایجان شرقی	۱۹۰,۳۰۰	۱۸۴,۰۰۴	۱۶۳,۲۹۱	۱۵۳,۰۸۸	۱۶۳,۷۳۱	۱۶۲,۶۳۰	۱۴۰,۸۳۴	۱۲۲,۲۸۱	۱۰۷,۷۰۰	۱۵۴,۰۹۵	۱۹	۲۵,۵۸۴
۵	آذربایجان غربی	۲۱۱,۲۸۳	۱۸۲,۹۴۸	۱۶۸,۴۱۳	۱۶۷,۳۹۹	۱۳۵,۴۱۸	۱۴۵,۱۹۴	۱۳۱,۰۸۰	۱۳۲,۵۶۸	۱۲۲,۴۱۱	۱۵۵,۱۹۰	۱۸	۲۷,۶۸۷
۶	کرمانشاه	۲۰۲,۰۰۰	۱۸۳,۷۲۵	۱۷۳,۵۱۲	۵۸۲/۱۷۰	۱۴۳/۱۷۰	۱۶۱,۷۹۴	۱۶۴,۹۹۲	۱۴۸,۱۱۵	۱۲۷,۴۷۹	۱۶۶,۹۲۷	۱۳	۱۹,۷۷۵
۷	خوزستان	۲۰۲,۸۵۱	۱۹۱,۸۹۲	۱۷۸,۱۶۱	۱۸۲,۶۹۷	۱۷۲,۷۰۸	۱۷۶,۶۰۷	۱۷۲,۲۵۰	۱۵۳,۳۰۹	۱۴۲,۳۷۵	۱۷۴,۷۶۱	۹	۱۷,۲۵۶
۸	فارس	۲۲۹,۰۸۳	۱۸۹,۴۲۱	۱۷۴,۳۰۸	۱۸۲,۵۴۶	۱۹۱,۸۱۸	۱۹۸,۵۵۵	۱۸۱,۵۸۵	۱۶۶,۰۶۳	۱۶۰,۶۲۰	۱۸۶,۰۰۱	۷	۱۹,۰۵۹
۹	کرمان	۱۳۰,۲۴۲	۱۳۱,۰۸۱	۱۰۳,۵۳۲	۱۰۹,۰۵۰	۱۱۲,۳۷۹	۱۲۱,۰۰۱	۱۱۹,۱۷۱	۱۰۱,۳۱۰	۱۰۷,۵۲۹	۱۱۵,۰۳۲	۳۱	۳۳۵/۱۰
۱۰	خراسان رضوی	۱۶۰,۵۵۲	۱۶۰,۲۳۷	۱۵۲,۹۴۶	۱۵۳,۴۰۵	۱۶۲,۹۷۹	۱۷۶,۵۱۲	۱۶۱,۶۸۰	۱۵۶,۸۰۲	۱۴۹,۴۴۰	۱۵۹,۳۹۵	۱۷	۷,۴۲۷
۱۱	اصفهان	۲۰۰,۲۶۳	۱۹۰,۹۱۹	۱۹۵,۱۵۲	۱۹۶,۱۰۳	۱۸۳,۷۶۲	۱۹۴,۳۷۵	۱۸۰,۷۹۸	۱۷۱,۲۹۵	۱۶۴,۴۸۴	۱۸۶,۳۵۰	۶	۱۱,۵۱۷
۱۲	سیستان و بلوچستان	۱۵۷,۱۲۶	۱۴۳,۷۶۱	۱۳۷,۰۳۰	۱۳۴,۱۷۳	۱۱۴,۸۷۷	۱۲۱,۸۳۶	۱۰۱,۳۷۷	۱۰۵,۳۴۲	۹۳,۳۶۰	۱۲۳,۳۰۹	۳۰	۱۱۷/۲۰
۱۳	کردستان	۱۵۰,۴۳۵	۱۴۸,۵۹۰	۱۴۳,۱۵۳	۱۵۰,۵۳۳	۱۵۵,۱۹۷	۱۵۵,۴۳۱	۱۵۱,۰۴۲	۱۳۳,۶۵۶	۱۳۳,۵۱۵	۱۴۶,۸۳۹	۲۴	۷,۸۵۹
۱۴	همدان	۱۵۷,۳۴۲	۱۲۵,۱۹۹	۱۳۷,۲۶۰	۱۵۱,۲۲۹	۳۵۹/۱۸۰	۱۶۶,۸۳۶	۱۴۱,۲۸۸	۱۵۴,۴۷۴	۱۳۳,۶۲۹	۱۴۹,۷۳۵	۲۲	۱۶,۳۳۴
۱۵	چهارمحال و بختیاری	۲۳۲,۱۳۴	۲۳۶,۹۹۵	۲۴۳,۸۴۵	۲۱۶,۱۸۸	۲۱۳,۲۹۰	۱۹۸,۲۶۰	۱۶۹,۰۲۸	۱۴۰,۴۵۹	۱۳۲,۵۶۳	۱۹۸,۰۸۵	۳	۳۹,۱۳۶
۱۶	لرستان	۲۰۳,۵۹۳	۱۵۴,۲۹۳	۱۵۹,۱۹۹	۱۵۴,۶۶۷	۱۵۱,۸۶۴	۱۶۲,۲۸۳	۱۳۸,۹۱۷	۱۲۳,۲۹۰	۱۱۶,۲۱۲	۱۵۱,۶۰۲	۲۱	۲۳,۸۲۵
۱۷	ایلام	۱۴۰,۵۱۵	۱۷۶,۷۶۷	۱۴۵,۴۶۹	۱۲۹,۰۲۶	۱۵۶,۶۶۲	۱۵۳,۶۲۹	۱۳۵,۳۶۷	۱۱۴,۵۲۵	۱۱۰,۴۳۰	۱۴۰,۲۶۶	۲۶	۱۹,۷۴۸
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۲۱۸,۷۷۹	۲۳۶,۵۲۵	۲۳۸,۵۰۷	۱۹۷,۱۱۶	۱۸۲,۵۸۶	۲۰۷,۰۹۴	۱۹۹,۳۸۸	۱۵۲,۱۳۹	۱۴۶,۰۳۹	۱۹۷,۵۷۵	۴	۳۱,۰۵۸
۱۹	بوشهر	۱۵۴,۹۶۱	۱۷۱,۴۸۰	۱۸۶,۳۸۰	۱۶۸,۱۵۰	۱۶۲,۰۴۸	۱۹۸,۴۱۴	۱۷۰,۸۰۸	۱۴۸,۴۷۸	۱۷۱,۳۸۴	۱۷۰,۲۳۴	۱۱	۱۴,۲۸۳
۲۰	زنجان	۲۱۲,۹۳۲	۱۶۹,۳۴۷	۱۵۲,۷۸۳	۱۵۰,۱۵۰	۱۴۹,۷۱۷	۱۶۶,۴۴۸	۱۷۵,۱۹۰	۱۴۸,۵۱۳	۵۳۵/۱۵۰	۱۶۳,۹۵۷	۱۴	۱۹,۷۱۱
۲۱	سمنان	۱۴۲,۳۲۱	۱۵۱,۴۳۹	۱۳۲,۷۶۴	۱۲۹,۸۳۷	۱۲۹,۲۹۹	۱۳۹,۹۲۶	۱۳۴,۵۶۹	۱۱۸,۸۰۴	۱۱۹,۰۷۳	۱۳۳,۱۱۵	۲۹	۹,۹۸۰
۲۲	یزد	۱۶۵,۶۴۹	۱۴۴,۰۵۱	۱۵۲,۹۵۲	۱۶۹,۵۷۲	۱۷۴,۳۰۶	۱۹۰,۸۱۹	۱۷۲,۶۹۱	۱۳۵,۴۹۹	۱۳۸,۸۹۲	۱۶۰,۴۹۲	۱۶	۱۷,۵۹۷
۲۳	هرمزگان	۲۲۹,۴۸۵	۲۰۳,۳۶۸	۲۰۹,۹۰۳	۱۸۳,۵۹۴	۱۶۵,۳۷۷	۱۸۲,۵۴۶	۱۸۷,۳۵۲	۱۵۴,۷۷۴	۱۲۵,۹۹۰	۱۸۲,۳۷۷	۸	۲۹,۰۹۸
۲۴	تهران	۲۴۲,۴۴۷	۲۴۰,۳۲۹	۲۴۷,۳۷۴	۲۴۴,۳۸۷	۲۵۸,۷۱۸	۲۷۲,۱۶۶	۲۴۹,۶۱۴	۲۲۸,۷۱۳	۲۲۹,۳۱۵	۲۴۵,۸۹۶	۱	۱۲,۸۴۹
۲۵	اردبیل	۱۹۴,۶۴۷	۱۵۰,۶۴۱	۱۵۱,۶۱۰	۱۴۷,۳۹۳	۱۴۹,۵۶۳	۱۶۳,۵۹۸	۱۵۰,۷۹۷	۱۳۶,۷۸۹	۱۳۱,۸۸۷	۱۵۱,۸۸۰	۲۰	۱۸,۶۲۵
۲۶	قم	۱۴۴,۱۳۱	۱۲۱,۹۲۹	۱۳۰,۳۷۳	۱۴۷,۲۴۸	۱۶۴,۹۵۷	۱۷۸,۴۷۷	۱۵۶,۵۱۳	۱۵۳,۱۵۹	۱۴۴,۶۳۰	۱۴۹,۰۴۵	۲۳	۱۶,۰۶۶
۲۷	قزوین	۱۸۳,۷۶۴	۱۸۱,۱۲۰	۱۶۲,۴۳۴	۱۶۷,۴۶۹	۱۷۱,۸۹۶	۱۷۴,۲۲۹	۱۷۱,۴۲۸	۱۴۵,۵۲۷	۱۴۴,۴۹۱	۱۶۶,۹۲۹	۱۲	۱۳,۱۸۷
۲۸	گلستان	۱۴۸,۷۰۴	۱۴۹,۳۰۸	۱۲۸,۰۶۸	۱۳۰,۱۶۰	۱۲۹,۵۴۴	۱۵۲,۰۲۰۷	۱۴۷,۰۰۵	۱۳۴,۰۶۱	۱۲۴,۸۱۹	۱۳۵,۹۸۶	۲۸	۹,۷۶۱
۲۹	خراسان شمالی	۱۷۰,۵۵۹	۱۵۸,۰۶۶	۱۳۸,۸۲۷	۱۴۷,۱۱۹	۱۵۶,۵۲۹	۱۵۶,۴۴۷	۱۳۸,۳۰۹	۱۱۹,۵۶۷	۸۶,۵۵۰	۱۴۱,۳۵۳	۲۵	۲۳,۸۵۹
۳۰	خراسان جنوبی	۱۶۶,۱۵۷	۱۸۰,۸۵۹	۱۶۱,۱۰۴	۱۳۰,۶۴۶	۱۳۲,۱۳۳	۱۳۱,۶۵۱	۱۱۵,۸۱۵	۱۰۶,۸۸۰	۱۰۹,۱۳۵	۱۳۷,۱۵۳	۲۷	۲۴,۸۹۹
۳۱	البرز	۱۸۱,۱۱۴	۱۹۴,۱۸۲	۲۲۸,۹۶۸	۲۱۳,۵۹۷	۲۰۱,۱۸۴	۲۱۷,۱۱۴	۲۲۲,۰۰۸	۲۱۶,۵۷۹	۲۰۳,۳۶۰	۲۰۸,۶۷۹	۲	۱۴,۱۴۸
	کل کشور	۱۹۱,۱۵۷	۱۸۲,۳۰۶	۱۷۸,۳۲۸	۱۷۷,۰۱۷	۱۷۸,۵۸۰	۱۸۹,۱۶۵	۱۷۴,۰۳۲	۱۵۹,۱۴۰	۱۵۲,۸۶۰	۱۷۵,۸۴۳		۱۱,۹۲۲

مأخذ: یافته های پژوهش

جدول بیشترین شاخص رفاه با رقم میانگین ۲۴۵,۸۹۶ هزاربیل مربوط به استان تهران بوده است. این استان در تمامی این سال ها بیشترین رقم شاخص رفاه (رتبه اول به لحاظ شاخص رفاه) را به خود اختصاص داده است. استان البرز با میانگین شاخص رفاه

مقایسه شاخص رفاه اجتماعی در مناطق شهری و روستایی استان های کشور:

جدول ۱۲ وضعیت رفاهی استان های کشور را با توجه به شاخص سن برای سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹ نشان می دهد، با توجه به این

اجتماعی ۲۰۸،۶۷۹ هزار ریال طی سال‌های مورد بررسی در جایگاه دوم قرار دارد. استان خراسان رضوی علیرغم نوسانی بودن مقدار شاخص در طی دوره مورد مطالعه به لحاظ رتبه تقریباً روندی نزولی داشته (جایگاه بهتر به لحاظ رفاه اجتماعی) به طوری که با میانگین شاخص ۱۵۹،۳۹۵ در جایگاه هفدهم قرار گرفته است. استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان به ترتیب در جایگاههای ۳۱ و ۳۰ قرار داشته و به لحاظ میانگین شاخص کمترین رفاه اجتماعی را به خود اختصاص داده اند.

مطابق جدول ۱۳ میانگین شاخص رفاه اجتماعی برای نقاط روستایی محاسبه گردیده است. برطبق نتایج بدست آمده استانهای مازندران و البرز با ارقام به ترتیب ۱۵۳،۱۰۲ و ۱۴۵،۷۷۹

هزار ریال در جایگاههای اول و دوم قرار داشته و از وضعیت رفاه بهتری برخوردار می باشند. از طرف دیگر استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان با رتبه های ۳۰ و ۳۱ پایین ترین جایگاه را به لحاظ میانگین شاخص رفاه اجتماعی به خود اختصاص داده اند. شاخص رفاه اجتماعی در استان خراسان رضوی نیز تا سال ۱۳۹۵ روندی صعودی داشته و پس از آن تا سال ۱۳۹۹ با روندی نزولی به رقم ۷۹،۳۹۱ رسیده است. استان خراسان رضوی رتبه ۲۱ را بین استانهای کشور به خود اختصاص داده که نشان دهنده پایین بودن رفاه اجتماعی در مناطق روستایی استان نسبت به میانگین کشور می باشد.

جدول ۱۳- مقایسه شاخص رفاه در مناطق روستایی استانهای کشور طی سالهای ۱۳۹۹-۱۳۹۱

ردیف	استان	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	میانگین	رتبه میانگین	انحراف معیار
۱	مرکزی	۱۳۰،۵۲۰	۱۰۹،۰۵۵	۱۰۹،۰۵۹	۱۰۶،۱۱۷	۹۹،۳۷۱	۱۰۴،۳۳۲	۱۰۴،۷۰۹	۱۰۹،۱۳۶	۱۱۵،۰۴۹	۱۰۹،۷۰۵	۱۹	۸،۴۱۰
۲	گیلان	۱۴۵،۱۶۵	۱۲۷،۳۶۰	۱۲۲،۶۶۲	۱۲۰،۹۵۸	۱۰۸،۶۲۸	۱۰۵،۳۶۴	۹۲،۲۱۱	۸۴،۶۷۹	۸۷،۳۲۹	۱۱۰،۵۹۵	۱۸	۱۹،۲۵۴
۳	مازندران	۱۶۲،۴۳۴	۱۶۰،۱۲۱	۱۴۳،۶۳۷	۱۵۰،۴۸۰	۱۵۸،۰۱۳	۱۷۲،۱۵۸	۱۴۹،۹۳۵	۱۳۸،۶۷۳	۱۴۲،۴۶۴	۱۵۳،۱۰۲	۱	۱۰،۲۸۲
۴	آذربایجان شرقی	۱۵۲،۵۲۶	۱۳۷،۳۶۴	۱۳۰،۷۵۴	۱۱۹،۱۳۵	۱۲۹،۳۲۲	۱۲۲،۱۰۶	۱۱۰،۳۴۰	۹۱،۳۹۸	۷۷،۰۱۸	۱۱۸،۹۹۶	۱۳	۲۱،۹۱۴
۵	آذربایجان غربی	۱۸۲،۳۵۱	۱۵۶،۷۰۱	۱۳۷،۹۳۱	۱۲۶،۳۷۲	۱۰۲،۶۶۸	۱۱۱،۲۸۴	۸۸،۸۳۱	۸۲،۰۳۰	۸۲،۵۸۹	۱۱۸،۹۷۳	۱۴	۳۲،۹۵۹
۶	کرمانشاه	۱۴۰،۶۳۷	۱۳۲،۲۴۴	۱۲۶،۲۲۶	۱۲۴،۰۰۸	۱۲۴،۳۴۲	۱۲۵،۶۵۰	۱۱۸،۱۶۲	۱۰۱،۸۱۴	۹۰،۷۸۷	۱۲۰،۴۳۰	۱۱	۱۴،۴۰۴
۷	خوزستان	۱۵۵،۶۶۸	۱۴۹،۳۲۶	۱۴۵،۰۹۱	۱۲۵،۶۹۵	۱۳۴،۹۰۶	۱۲۶،۷۸۲	۱۱۹،۸۶۵	۱۰۵،۲۵۹	۹۷،۷۰۰	۱۲۸،۹۲۱	۷	۱۸،۴۴۱
۸	فارس	۱۷۰،۱۳۲	۱۲۱،۵۵۵	۱۱۱،۱۱۷	۱۱۹،۲۶۵	۱۱۸،۰۳۰	۱۱۰،۶۸۱	۱۱۷،۲۶۳	۹۵،۳۶۶	۸۲،۷۵۰	۱۱۶،۳۶۵	۱۶	۲۲،۳۴۸
۹	کرمان	۱۰۲،۳۹۵	۹۴،۶۸۲	۵۶،۵۵۸	۵۲،۰۵۹	۶۴،۷۷۸	۷۰،۸۱۰	۶۸،۰۹۸	۶۲،۳۷۲	۷۰،۲۴۲	۷۱،۳۲۳	۳۰	۱۵،۷۳۷
۱۰	خراسان رضوی	۹۶،۱۵۲	۱۰۳،۹۰۵	۱۰۴،۴۱۱	۱۰۳،۴۳۶	۱۰۸،۵۳۷	۱۰۵،۸۱۰	۹۸،۶۱۴	۸۴،۰۰۳	۷۹،۳۹۱	۹۸،۲۵۱	۲۱	۹،۵۶۳
۱۱	اصفهان	۱۴۴،۲۰۴	۱۳۸،۳۵۷	۱۳۲،۹۷۸	۱۲۸،۷۶۷	۱۲۴،۷۶۰	۱۲۹،۰۲۳	۱۱۷،۵۴۹	۱۰۲،۷۴۴	۱۰۷،۲۶۰	۱۲۵،۰۷۱	۹	۱۲،۹۳۹
۱۲	سیستان و بلوچستان	۸۱،۵۴۷	۷۰،۲۱۹	۵۹،۴۲۹	۶۳،۰۸۵	۶۰،۳۹۲	۶۲،۴۴۰	۳۹،۱۸۷	۵۳،۳۴۸	۴۷،۹۳۶	۶۰،۸۴۳	۳۱	۹،۹۱۶
۱۳	کردستان	۱۱۶،۹۲۰	۱۰۷،۵۶۰	۱۰۳،۵۲۳	۱۱۶،۰۵۶	۱۱۷،۱۲۱	۱۱۵،۳۴۹	۱۰۴،۵۰۲	۸۸،۹۴۸	۹۳،۴۶۶	۱۰۷،۰۴۹	۲۰	۹،۸۸۹
۱۴	همدان	۱۰۹،۱۷۹	۸۵،۷۸۷	۸۵،۴۶۷	۹۵،۱۱۴	۱۰۹،۶۸۶	۹۷،۶۱۰	۹۰،۳۸۰	۹۴،۴۱۵	۷۳،۵۱۹	۹۳،۴۶۲	۲۵	۱۰،۸۵۸
۱۵	چهارمحال و بختیاری	۱۶۸،۲۰۵	۱۵۵،۳۲۴	۱۵۹،۰۴۵	۱۵۵،۲۶۱	۱۴۶،۶۶۹	۱۱۷،۸۷۸	۱۰۶،۵۳۲	۸۶،۸۷۴	۸۱،۶۵۹	۱۳۰،۸۲۸	۶	۳۱،۱۷۸
۱۶	لرستان	۱۲۶،۱۴۷	۱۰۰،۹۷۹	۱۰۹،۵۴۲	۹۸،۸۶۳	۹۹،۵۴۹	۱۰۱،۰۵۳	۸۴،۷۸۹	۷۹،۸۰۰	۷۴،۳۶۱	۹۷،۲۳۲	۲۳	۱۴،۹۳۰
۱۷	ایلام	۱۲۱،۷۲۳	۱۲۷،۳۵۷	۹۶،۶۹۵	۸۵،۴۴۷	۹۱،۵۶۹	۱۰۰،۹۹۲	۹۴،۷۸۵	۸۴،۲۰۱	۷۵،۶۱۰	۹۷،۵۹۸	۲۲	۱۶،۱۰۷
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۱۳۴،۱۹۱	۱۴۵،۷۴۱	۱۴۴،۹۰۳	۱۲۱،۷۸۴	۱۱۱،۷۳۴	۱۲۴،۳۹۰	۱۱۵،۲۴۷	۸۵،۸۶۹	۵۹،۷۸۰	۱۱۸،۲۷۳	۱۵	۲۱،۸۲۸
۱۹	بوشهر	۱۲۵،۱۸۱	۱۳۴،۱۱۸	۱۵۲،۸۷۱	۱۳۰،۳۹۱	۱۲۵،۲۵۸	۱۶۸،۷۴۸	۱۳۴،۰۵۵	۱۰۸،۵۱۷	۱۱۹،۷۲۳	۱۳۳،۲۰۷	۴	۱۶،۹۲۶
۲۰	زنجان	۱۹۸،۱۵۴	۱۴۰،۱۸۲	۱۱۲،۲۳۳	۱۰۹،۹۹۴	۱۰۴،۳۳۹	۱۱۱،۹۲۷	۱۱۷،۴۹۹	۹۴،۴۹۴	۸۹،۸۱۲	۱۱۹،۸۴۸	۱۲	۳۰،۸۳۰
۲۱	سمنان	۱۰۰،۵۴۲	۱۰۸،۹۴۵	۱۰۰،۸۳۹	۸۹،۵۹۸	۹۵،۶۱۳	۹۹،۱۸۳	۸۱،۸۸۱	۷۵،۲۸۰	۸۷،۱۵۵	۹۳،۲۲۶	۲۶	۱۰،۰۰۳
۲۲	یزد	۱۵۰،۰۰۱	۱۱۹،۴۱۹	۱۴۳،۳۸۶	۱۳۶،۱۱۷	۱۳۱،۰۶۷	۱۳۸،۹۰۷	۱۴۱،۲۱۰	۱۱۷،۰۰۱	۱۰۸،۲۸۸	۱۳۱،۷۱۱	۵	۱۳،۱۱۸
۲۳	هرمزگان	۱۵۰،۵۳۲	۱۱۸،۰۸۹	۱۱۳،۰۹۴	۱۰۳،۵۸۱	۹۱،۰۵۳	۱۱۲،۳۷۷	۱۲۳،۵۲۷	۱۰۸،۶۳۹	۹۰،۳۱۵	۱۱۲،۳۵۵	۱۷	۱۷،۱۴۴
۲۴	تهران	۱۵۱،۰۳۲	۱۲۸،۵۵۸	۱۳۷،۳۴۳	۱۳۲،۰۹۲	۱۳۹،۸۱۴	۱۴۵،۹۹۶	۱۳۰،۷۴۳	۱۲۵،۸۶۶	۱۳۶،۱۲۵	۱۳۶،۳۹۶	۳	۷،۷۵۹
۲۵	اردبیل	۱۷۹،۴۱۸	۱۴۸،۸۰۶	۱۳۳،۲۳۶	۱۲۰،۷۴۳	۱۰۹،۶۳۱	۱۲۰،۰۰۰	۱۲۱،۴۶۵	۱۰۷،۴۳۷	۹۵،۶۶۴	۱۲۶،۰۴۴	۸	۲۳،۴۶۶
۲۶	قم	۱۰۱،۳۹۲	۸۸،۲۱۰	۱۰۰،۶۱۶	۹۹،۱۷۲	۹۵،۸۴۵	۹۴،۵۶۷	۹۴،۴۳۶	۹۴،۸۱۹	۹۳،۹۹۲	۹۶،۰۰۶	۲۴	۳،۷۸۵
۲۷	قزوین	۱۴۲،۳۳۸	۱۲۸،۸۰۳	۱۲۰،۰۳۸	۱۲۰،۱۸۹	۱۳۲،۱۲۲	۱۲۹،۷۷۰	۱۳۱،۶۶۸	۱۱۵،۳۷۱	۱۰۲،۲۲۹	۱۲۴،۷۳۶	۱۰	۱۰،۹۸۹
۲۸	گلستان	۱۰۹،۴۷۰	۹۹،۹۱۷	۸۶،۹۴۵	۸۹،۱۵۵	۸۸،۱۱۷	۹۸،۱۳۴	۹۷،۷۴۶	۸۹،۵۰۴	۷۹،۱۲۶	۹۳،۱۲۴	۲۷	۸،۴۸۴
۲۹	خراسان شمالی	۱۰۶،۳۴۴	۹۳،۹۶۶	۸۴،۵۷۴	۹۵،۸۱۱	۹۰،۲۷۸	۸۶،۹۱۳	۸۱،۹۱۶	۷۳،۶۳۸	۵۰،۰۵۱	۸۴،۸۳۲	۲۸	۱۵،۰۷۱
۳۰	خراسان جنوبی	۱۱۹،۱۱۰	۱۰۰،۴۱۱	۹۳،۰۸۱	۷۶،۴۳۱	۷۵،۹۷۵	۶۵،۶۷۱	۵۹،۶۲۸	۵۴،۸۵۰	۵۶،۲۷۳	۷۷،۹۳۷	۲۹	۲۰،۸۸۰
۳۱	البرز	۱۲۰،۲۷۰	۱۳۲،۲۵۲	۱۴۰،۲۷۴	۱۵۱،۲۱۶	۱۴۱،۴۵۳	۱۵۲،۴۰۵	۱۶۶،۵۷۱	۱۵۸،۵۰۸	۱۴۹،۰۶۳	۱۴۵،۷۷۹	۲	۱۳،۱۷۱
	کل کشور	۱۳۲،۰۰۶	۱۱۷،۹۸۷	۱۰۸،۳۸۱	۱۰۴،۵۵۰	۱۰۴،۱۵۲	۱۰۵،۷۳۸	۹۸،۵۳۳	۸۸،۱۰۹	۱۰۴،۷۰۴	۱۰۷،۱۲۹		۱۱،۵۳۴

مأخذ: یافته های پژوهش

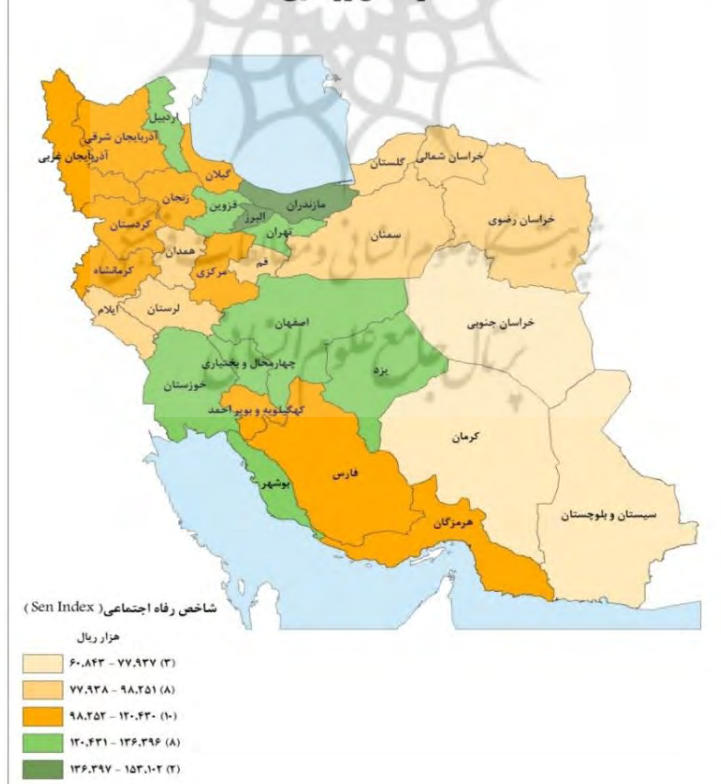
– طبقه بندی استانهای کشور بر اساس شاخص رفاه

اجتماعی در مناطق شهری و روستایی: به منظور طبقه بندی یا کلاس بندی استانها در مناطق شهری و روستایی از نرم افزار ArcGis استفاده گردیده نتایج بدست آمده بر روی نقشه های ۱ و ۲ نشان داده شده است. در این نرم افزار روشهای مختلفی برای طبقه بندی داده ها وجود دارد که همه آنها به طور کلی شامل یک الگو یا کلید هستند، که در برگیرنده مجموعه‌ای از ضوابط و معیارها است که در خصوص اینکه هر عارضه در کدام طبقه یا کلاس قرارگیرند، تصمیم گیری می کند. انتخاب نوع الگو و شیوه طبقه‌بندی به منبع داده‌ها و جزئیات دسته بندی‌هایی که می‌خواهیم داده‌ها را درون آنها قرار دهیم، بستگی دارد. روشی که به منظور طبقه‌بندی کردن استانهای کشور به لحاظ شاخص رفاه اجتماعی در نرم افزار انجام گرفته روش " Jenks Natural Breaks" می باشد. در نقشه شماره ۱ وضعیت میانگین شاخص رفاه اجتماعی مناطق شهری استانهای کشور را در ۵ طبقه طی سالهای ۱۳۹۹-۱۳۹۱ نشان می دهد. بر اساس طبقه بندی انجام شده استان تهران با فاصله زیادی از سایر استانها در طبقه اول به تنهایی قرار گرفته و از وضعیت

رفاهی بهتری برخوردار است. استانهای سیستان و بلوچستان، کرمان، خراسان جنوبی، سمنان و گلستان در طبقه پنجم قرار داشته و به لحاظ رفاه اجتماعی شرایط پایین تری را نسبت به استانهای کشور قرار گرفته اند. نقشه شماره ۲ وضعیت میانگین شاخص رفاه اجتماعی مناطق روستایی استانهای کشور را در ۵ طبقه نشان می‌دهد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد مناطق روستایی استانهای مازندران و البرز دارای بهترین وضعیت رفاهی نسبت به سایر استانها می باشد و در طبقه اول قرار می گیرند. طبقه پنجم در مناطق روستایی شامل استانهای سیستان و بلوچستان، کرمان، خراسان جنوبی می باشد که در پایین‌ترین وضعیت رفاهی قرار دارند.

اگر چه نتایج حاصل از این پژوهش نابرابری در بین استانها، در طی دوره زمانی را نشان می دهد، وجود تورم و بیکاری در کل کشور، عدم توسعه متوازن مشهود در استانهای کشور، تفاوت در سطح فعالیت های اقتصادی، جمعیت، امکانات بهداشتی و آموزشی در بین استانهای کشور، می تواند جزو عوامل تاثیر گذار در نتایج پژوهش باشد، که در تحقیقات بعدی باید مورد نظر قرار گیرد.

نقشه ۲- میانگین شاخص رفاه اجتماعی استانهای کشور طی سالهای ۱۳۹۹-۱۳۹۱ در مناطق روستایی

مأخذ: یافته های پژوهش

۸- نتیجه گیری و پیشنهادات :

در این پژوهش، با استفاده از اطلاعات طرح هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی طی سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۹ و همچنین اطلاعات شاخص قیمت مصرف کننده مرکز آمار ایران وضعیت نابرابری درآمدی و شاخص رفاه اجتماعی سن در استان خراسان رضوی و کشور و نیز مقایسه وضعیت رفاهی استانهای کشور با استفاده شاخص سن مورد بررسی قرار گرفت.

شاخص های محاسبه شده برای نحوه توزیع درآمد حکایت از نوسان روند تحولات نابرابری درآمدی خانوارهای شهری و روستایی استان خراسان رضوی و کشور در طی دوره مورد بررسی دارد و نشان می دهد که سیاست های اقتصادی اعمال شده با هدف کاهش نابرابری درآمد موفق نبوده و در پایان دوره مطالعه با افزایش و عدم بهبود شاخص همراه بوده است. نتایج تحقیق نشان میدهد شاخص های نابرابری درآمدی در سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به ترتیب در استان خراسان رضوی و کشور به پایین ترین مقدار خود رسیده است. اجرای سیاست هدفمندی یارانه ها و پرداخت نقدی یارانه به خانوارها تنها منجر به کاهش نابرابری در ابتدای دوره مورد بررسی شده و پس از آن به دلیل عدم افزایش پرداختی نقدی یارانه، حداقل متناسب با سطح تورم سبد مصرفی خانوارها باعث رشد شاخص های نابرابری درآمدی شده است. نتایج آزمون آماری انجام شده نشان می دهد اختلاف معناداری بین میانگین شاخص رفاه اجتماعی مناطق شهری استان خراسان رضوی و کشور وجود دارد ولی در مناطق روستایی استان و کشور اختلاف معناداری مشاهده نمی شود.

در میان استان های کشور در مناطق شهری، استان تهران از نظر شاخص رفاه اجتماعی (شاخص آمارتیا سن) در تمام سال های مورد مطالعه رتبه نخست را داشته و استان کرمان (غیر از سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۹) رتبه آخر را داشته است. بر اساس نتایج بدست آمده از طبقه بندی استانها از نظر میانگین شاخص رفاه در دوره مورد بررسی نشان می دهد استان تهران در مناطق شهری با فاصله بسیار زیادی از استان ها در یک طبقه قرار گرفته و دارای وضعیت بهتری می باشد. استان خراسان رضوی با میانگین شاخص رفاه ۱۵۹،۳۹۴ در طبقه سوم و در میانه طبقات قرار گرفته است. با دسته بندی مناطق روستایی به ۵ طبقه استان های مازندران و البرز

دارای وضعیت رفاهی بهتری نسبت به سایر استان ها داشته و در طبقه اول قرار می گیرند. در مناطق روستایی استان های سیستان و بلوچستان، کرمان، خراسان جنوبی در پایین ترین وضعیت رفاهی و در طبقه پنجم قرار دارند. استان خراسان رضوی نیز در طبقه چهارم قرار گرفته و از نظر رفاهی در وضعیت مطلوب نمی باشد.

شاخص های محاسبه شده نشان می دهد که سیاستهای اقتصادی در ایران با هدف کاهش نابرابری درآمد تنظیم نشده و توزیع ناعادلانه درآمد از جمله دغدغه های اصلی سیاست گذاران، مدیران و برنامه ریزان نبوده است، دولت باید به سیاست های باز توزیعی در کل کشور توجه کند. توجه به برابری فرصت ها در کل کشور، ایجاد فضای کسب و کار، توجه به آموزش و سلامت در کلیه مناطق کشور، ایجاد اشتغال به صورت همگن، نهادینه کردن امنیت غذایی و بهبود تغذیه مردم و هدفمند کردن یارانه ها به سمت گروههای آسیب پذیر و نیازمند جامعه در کل کشور می تواند در بلندمدت وضعیت توزیع درآمد را در کشور تغییر دهد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش
در مطالعه حاضر فرم های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی ها تکمیل شد.

حامی مالی

این مقاله حامی مالی نداشته است.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: امیر معتبررودی، محمد قربانی، علیرضا حسینی؛
روش شناسی و تحلیل داده ها: امیر معتبررودی، علیرضا حسینی؛
نظارت: محمد قربانی و نگارش نهایی: امیر معتبررودی.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References:

1. Abulfathi A. (1371). An introduction to the recognition of income inequality and poverty indicators in Iran, Tehran: Statistical Center of Iran. <https://lib.ut.ac.ir/site/catalogue/>
2. Arabi M, Khodaparast Mashhadi M. (2014). Comparison of social welfare criteria, income distribution and poverty of rural households in North Khorasan province and the country during (2005-

- 2011). Quarterly of Rural Development Strategies , 1(2) : 35-50/ (Persian) <https://rdsj.torbat.ac.ir/article>
3. Aboanvari A, Mafakheri Z, Siami A. Welfare status of urban and rural households in the country's provinces during the second and third development plans. Quarterly of Applied Economics, 2(6):50-66. (Persian)

<https://civilica.com/search/paper/>

4. Alesina A, Di Tella R, MacCulloch R. (2004). Inequality and happiness: Are Europeans and Americans different? *Journal of Public Economics*, 88(9), 2009.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/>

5. Dolan P. (2006). Dynamic Well-Bing: Connecting indicators Of What People Anticipate With Indicators Of What They Experience. *Social Indicators Research*, 75, 303-333.

<https://link.springer.com/article/>

6. Glaeser E, Ressegar M, Tobio K. (2009). Inequality in cities *Journal of Regional Science*, 49(4), 617-646.

<https://scholar.harvard.edu/files/resseger/files/>

7. Islami S. (2013). Measuring the social welfare index during the past fourteen years in the urban areas of the country. *Economic magazine*, 5: 5-28. (Persian)

<https://ejip.ir/article-1-690-fa.pdf>

8. Jalali M. (2006). Analysis of gini coefficient and its income elasticity in Iran. *Trend Quarterly*, July. (Persian)

<https://ijer.atu.ac.ir/article>

9. Jalali M. (2007). Survey of social welfare function in Iran, 17(54) : 168-185. (Persian)

<https://ensani.ir/fa/article>

10. Khodadad Kashi F, Heydari K. (2008). Investigation of income distribution in Iran using Tile, Atkinson and Gini coefficient. *Economic Research Journal*, 4: 151-179. (Persian)

<https://www.sid.ir/paper/>

11. Raghfar H, Khoshdast F, Yazdanpana M. (2011). Measuring income inequality in Iran from 1984 to 2010/ *Scientific and research Quarterly of social welfare*: 12(45). (Persian)

<https://refahj.uswr.ac.ir/>

12. Statistical Center of Iran, 2016 Census Results. (Persian)

<https://amar.org.ir/>

13. Statistical Center of Iran, Price index of consumer goods and services of urban and rural households in the country, 2012-2020 years. (Persian)

<https://amar.org.ir/>

14. Shahnazi R, Shaheswar M, Mubasheri M. (2014). Income distribution and the welfare status of households before and after the targeting of subsidies in Fars province. *Scientific and research Quarterly of social welfare*, 14(54). (Persian)

<https://www.sid.ir/paper/>

15. Sen A. (1973). *On Economic Inequality*, Oxford, Colrendon Press.

<https://books.google.com/books>

